

ZBORNIK REFERATOV

“Kakovost v krizi in po krizi”

**26. LETNA
KONFERENCA**

Murska Sobota, 26. november 2020

ZBORNİK REFERATOV

“Kakovost v krizi in po krizi”

26. LETNA KONFERENCA

Murska Sobota, 26. november 2020

Izdajatelj:
Pomursko društvo za kakovost

Uredila:
dr. Daniela Zavec

Lektor:
Nino Gumilar, prof. slov.

Naklada:
150 izvodov

Prelom, tisk, vezava:
Tiskarna aiP Praprotnik,
Tavčarjeva ulica 14, Černelavci, 9000 Murska Sobota

November 2020

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

LANSKI CIP

005.336.3(082)

“KAKOVOST in prihodnost” : zbornik referatov / 25. letna konferenca,
Murska Sobota, 28. november 2019 ; [uredila Daniela Zavec]. - Murska Sobota :
Pomursko društvo za kakovost, 2019

ISBN 978-961-93934-4-4
1. Zavec Daniela
COBISS.SI-ID 97716737

KAKOVOST V KRIZI IN PO KRIZI

Znašli smo se v situaciji, ki ni bila na veliko in široko napovedana. Ob njenem nastanku je bilo veliko presenečenj, resničnih in tudi zaigranih. Nekateri strokovnjaki so to situacijo poimenovali gospodarska kriza z začetkom jeseni 2019, ki ji je bilo potrebno najti vzrok za nastanek. Vzrok se je našel; ime mu je COVID-19, ki si je za tarčo izbral človeka, ki učinkovito deluje le v obstoječem, kakovostno vzpostavljenemu ekosistemu. COVID-19 je zrušil ekosistem in rutino na vseh področjih človeškega obstoja in delovanja.

Kot družba smo zaradi nastale situacije pahnjeni v nenehno iskanje rešitev. Postavljeni smo pred procese kreativnega razmišljanja na vsakem koraku. Toda kljub negotovosti glede obstoja in dvomom, povezanimi s tem, kdo ima prav in komu verjeti, sprejmimo to novo »normalno« kot izziv vsakdana, da so spremembe potrebne. Te spremembe se nanašajo na prehod od pasivnega na kreativno razmišljujočega človeka, ki ga ne bo strah pred negotovo prihodnostjo. Znotraj sleherne organizacije bo najbolj pomembno ugotoviti, s kakšno bazo znanja razpolagamo in ali smo dovolj kreativni in sposobni, da to znanje kakovostno uporabimo. Morebiti bomo postali dovolj kreativni, da bomo delovno obveznost opravili v 30. kakovostnih delovnih urah na teden in bomo imeli vodje, ki bodo poleg vodenja znali svoje zaposlene tudi kreativno navduševati in kakovostno motivirati bolj kot kdaj koli prej.

Kot že opazno spremembo navajam močan fokus v kakovost trajnostnega razvoja in v kakovost trajnostnih poslovnih modelov; fokus v novo resničnost, da smo zelo hitro postali del digitalizacije na vseh področjih obstoja in delovanja. Dodatno moramo na ravni človeka najti samo še ravnovesje med navado iz preteklosti in drugačno sedanjostjo, torej sprejeti spremembe.

Na letošnji konferenci spoznavamo trajnostne poslovne modele in dejstva o tem, da bomo trajnost opisovali s kriteriji kakovosti, saj bo le na tak način hitreje in bolj učinkovito sprejeta v organizacijah in na splošno tudi v zavedanju kreativnega posameznika. Povezujemo vsebine digitalizacije od avtomobilskega do zavarovalniškega sektorja. Izpostavljamo, da se spremembe lahko začno le v nas samih in ne zunaj nas. Kakovostni osebni razvoj bo dalje vplival na naše delovanje v digitalni družbi, trajnostno usmerjeni organizaciji, agilnemu vodenju, izvajanju aktivnosti za dobro samega sebe in vseh okrog nas.

V Pomurskem društvu za kakovost bomo še naprej stremeli k nenehnemu izpopolnjevanju in spreminjanju. Skupaj z vami.

Dr. Daniela ZAVEC
Predsednica Pomurskega društva za kakovost

PROGRAM 26. LETNE KONFERENCE PDK

PLENARNI DEL	
8.50	ON-LINE PRIJAVA UDELEŽENCEV
9.00	OTVORITEV KONFERENCE
9.10	UVODNI NAGOVOR – vabljeni gost prof. dr. Rene Schmidpeter, M3TRIX GmbH Nemčija SUSTAINABILITY AS CRITERIA OF QUALITY
10.10	PODELITEV PRIZNANJ ŠPIC-a PODELITEV PRIZNANJA POMURSKEGA DRUŠTVA ZA KAKOVOST - ZLATI Q PODELITEV PRIZNANJ IN INOVACIJ POMURSKÉ GOSPODARSKE ZBORNICE
10.50	ODMOR
STROKOVNI REFERATI	
11.00	Rok Goli, MBA Vzajemna DIGITALNA TRANSFORMACIJA V ČASU KRIZE
11.40	dr. Tomaž Irgolič, univ. dipl. ing. stroj., Tadej Pintar VAR d.o.o. IZKUŠNJE IN POZITIVNE PRAKSE V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI
12.20	ODMOR
12.30	akademik, izr. prof. dr. Milan Krajnc psihoterapevt KAKO IZKORISTITI KRIZO ZA RAZVOJ NEODKRITIH POTENCIALOV?
13.10	Jana Kolenc Muženič, univ. dipl. kem. SIQ Ljubljana SKOZI KRIZO Z AGILNIM SISTEMOM VODENJA
13.50	ZAKLJUČEK KONFERENCE

Upravni odbor Pomurskega društva za kakovost in organizacijski odbor za pripravo konference v sestavi:

- dr. Daniela Zavec, Titera d. o. o., Šentilj v Slovenskih goricah,
- dr. Branko Škafar, Ekonomska šola Murska Sobota, VSŠ Murska Sobota,
- Marija Sraka, Sava turizem d. d., Zdravilišče Radenci, Radenci,
- mag. Klaudija Šek Škafar, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Murska Sobota,
- Mihael Horvat, First d. o. o., Murska Sobota,
- mag. Zoran Svetec, Radenska d. d., Radenci,
- Robert Grah, Pomurska gospodarska zbornica, Murska Sobota

se zahvaljujeta vsem avtorjem strokovnih prispevkov in vsem udeležencem, ki so s svojo »online« pristo-
tnostjo potrdili zanimivost predstavljenih kakovostnih vsebin.

Iskrena hvala vsem sponzorjem, ki so objavili komercialne oglase in s tem omogočili izvedbo konference in
izdajo tega zbornika.

VSEBINA

	Stran
DOBITNIK PRIZNANJA PDK – ZLATI ZNAK ZA KAKOVOST 2020	9
NAGRAJENCI RAZPISA ŠPIC ZA NAJ RISBO, NAJ SPIS IN NAJ POSLOVNI NAČRT	10
NAGRAJENE INOVACIJE POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA LETO 2020	13
SEZNAM PREDAVATELJEV	
Rok Goli, MBA, Vzajemna: DIGITALNA TRANSFORMACIJA V ČASU KRIZE	24
dr. Tomaž Irgolič, univ. dipl. ing. stroj., Tadej Pintar, VAR d. o .o.: IZKUŠNJE IN POZITIVNE PRAKSE V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI	27
akademik, izr. prof. dr. Milan Krajnc, psihoterapevt: KAKO IZKORISTITI KRIZO ZA RAZVOJ NEODKRITIH POTENCIALOV?	32
Jana Kolenc Muženič, univ. dipl. kem., SIQ: SKOZI KRIZO Z AGILNIM SISTEMOM VODENJA	36
IMETNIKI VELJAVNIH CERTIFIKATOV V POMURJU – 2020	38
SPONZORJI	42

DOBITNIK PRIZNANJA POMURSKEGA DRUŠTVA ZA KAKOVOST - ZLATI ZNAK ZA KAKOVOST 2020

PODJETJE PARADAJZ D. O. O.

Svež, sočen in kakovosten paradižnik pridelan v Sloveniji. Podjetje in z njim blagovna znamka LUŠT se razvija že od leta 2012, ko se je zgodba pričela s 40.000 m² površin za vzgojo paradižnika. Ideja o izven sezonskem integriranem načinu pridelave paradižnika pod blagovno znamko LUŠT se nadaljuje z uspešnim poslovanjem, vlaganjem v širitve in razvojem podjetja na vseh področjih. Rastlinjaki v Renkovcih se danes razprostirajo na 90.000 m². Podjetje Friško d. o. o., hčerinsko podjetje družbe Paradaž d. o. o. pa je letos pridružilo še 24.000 m² površin rastlinjaka v Mali Polani. V sledenjem bo vzgoja paradižnika LUŠT potekala z okolju prijaznim Sistemom za zimsko vzgojo.

Podjetje danes skupno zaposlujeta okoli 100 sodelavcev. Na letni ravni znaša pridelek čez 5000 ton paradižnika LUŠT. Najdete ga v vseh večjih trgovskih centrih po Sloveniji, v maloprodajni enoti podjetja LUŠTni Domačiji v Renkovcih in na Glavni ljubljanski tržnici. Podjetje pa aktivno širi mrežo gostincev in ostalih, z dostavo paradižnika direktno do njih. V letošnji sezoni so uvedli tudi dostavo paradižnika na dom v Pomurju, Ljubljani in Mariboru. Na letni ravni ustvarjajo 8,5 milijona prihodka.

Sistem vodenja kakovosti ima podjetje vzpostavljeno po ISO 9001 načelih. Razpolaga z veljavnim certifikatom GLOBAL GAP, ki ureja upravljanje s primarno kmetijsko proizvodnjo, v njega pa je vključen in posebej certificiran tudi program GRASP, dobra socialna praksa podjetja. Poleg tega pa okoljske vidike podjetje obvladuje po načelih zahtev standarda ISO 14001.

Tehnologije, uporabljene pri pridelavi paradižnika LUŠT, so najsodobnejše in zasnovane tako, da so prijazne okolju in človeku. Za opravevanje rastlin skrbijo čmrlji, ki so hkrati tudi živ dokaz, da pri pridelavi ne uporabljajo škodljivih preparatov za škropljenje, saj bi v nasprotnem primeru čmrlji prav gotovo poginili. Poleg tega za zatiranje morebitnih škodljivcev skrbijo njihovi naravni sovražniki oz. koristne živalice. Sadike LUŠTnih paradižnikov so vzgojene

iz gensko nespremenjenih semen, zasajene pa v organski substrat, ki je mešanica šote in kokosovih vlaken. Zalivajo jih z deževnico, zbrano s strehe, v lagunah ob rastlinjakih. Zaradi pridelave v hladnih delih leta rastlinjake tudi ogrevajo, za kar uporabljajo geotermalno vodo, ki ji preko toplotnega izmenjevalca in toplotnih črpalk odvzemajo le toploto. Pri Sistemu za zimsko vzgojo paradižnika pa so izbrali okolju prijazen in kompleksen sistem ogrevanja s soproizvodnjo toplote in elektrike ter prečiščevanjem izpuhov. Nastali CO₂ pri izgorevanju zemeljskega plina vpihujejo v rastlinjak, saj ga rastline potrebujejo pri fotosintezi. Na ta način pa obvarujejo tudi okolje, ker ga z izpusti ne onesnažujejo. Sistem za zimsko vzgojo paradižnika vključuje tudi osvetljevanje in okolju prijazno zatemnjevanje rastlinjaka, ko so dnevi krajši in ni dovolj svetlobe. Na ta način ne prihaja do svetlobnega onesnaženja okolja, rastlinam pa zagotovijo točno to kar potrebujejo, da pridelajo okusne in sočne plodove.

Da je pa skrb do okolja popolna, plodove paradižnika LUŠT pakirajo v naravi prijazno embalažo. Pri tem vidiku so storili korak dlje, saj so v začetku sezone 2020, s sodelovanjem z Inštitutom za celulozo in papir v Ljubljani, prvič izdelali vrečke iz odpadnih stebel paradižnika LUŠT. Zaradi uporabe naravnih materialov je vrečka po uporabi razgradljiva na hišnem kompostniku ali med odpadno papirno embalažo. Vzpostavili so nov cikel krožnega gospodarstva in tako prispevajo k bolj trajnostni prihodnosti.

Projekt je bil že od samega začetka deležen številnih pohval. Omenjeno dokazujejo tudi številne nagrade, ki so jih prejeli: Pomursko podjetje leta 2016 po izboru bralcev Vestnika, Delove podjetniške zvezde 2017, Pomursko podjetje leta 2017, v kategoriji malih podjetij, Gazela 2018, priznanje za nominiranca v izboru za najboljše hitrorastoče podjetje v podravsko – pomurski regiji. Do okolja najbolj prijazen izdelek 2020 po izboru časopisa Finance, pa je postala vrečka iz odpadnih stebel paradižnika LUŠT.

NAGRAJENCI RAZPISA ŠPIC ZA NAJ RISBO, NAJ SPIS IN NAJ POSLOVNI NAČRT

Razpis, ki ga vsako leto razpiše Študentsko podjetniški in inovacijsko raziskovalni center, ki sta ga ustanovila Pomursko društvo za kakovost in Ekonomska šola Murska Sobota, Višja strokovna šola, je bil objavljen meseca aprila 2020. Teme so bile razdeljene v tri kategorije. Za vrtce: »Kako se bomo vozili leta 2220?«, za osnovne šole »Kaj bomo jedli leta 2220?« in za srednje šole »Poslovni načrt«.

VRTEC – NAJ RISBA		
ZALA KEPE - 4 leta	Vrtec Murska Sobota, enota Miške Mentorici: Katarina Rozmarič in Martina Sobočan	Kako se bomo vozili leta 2220?

OSNOVNA ŠOLA – NAJ SPIS

EMILIJA ŠEBÖK,
7. b razred

Osnovna šola II, Murska Sobota
Mentorica: Sabina Oletič

Kaj bomo jedli leta 2220?

KAJ BOMO JEDLI LETA 2220?

Ko se bo pisalo leto 2220, bo svet postal občutno drugačen. Močan razvoj bo doživela tehnologija in s svojim napredkom v zdravstvu pristala na samem svetovnem vrhu. Za koronavirusom bodo prihajali še drugi virusi in bolezni, proti katerim se bodo morali ljudje obvarovati s pravilno in zdravo prehrano.

Kakšna pa bo hrana in kaj bodo ljudje takrat jedli? Bo prehranska piramida obveljala ali se bo precej spremenila? Se bodo na policah znašli popolnoma novi izdelki ali se bodo vrnili že znani v drugačni preobleki? Bo brokoli končno spremenil okus in čokolada pritekla kar iz pipe? Bodo ljudje spremenil svoj odnos do hrane in odgovorno ravnali z njo, bo lakota izginila?

Težko odgovorim na vprašanja, lahko pa si zamišljam, na kakšen način se bo spreminjala prehrana in kako bo izgledala. Sama si ne želim t. i. laboratorijske hrane, ki bo pritekla po ceveh naravnost v trgovino ali pa bo dostopna v različnih epruvetah in kapsulah. Sama bi raje videla, do bo hrana prišla na police s polj, vinogradov, planin in njiv, bo okolju prijazna in pridelana na naraven domač način. Kljub vsemu pa se zavedam, da današnje življenje temelji na razvoju tehnologije in da se bo ta do leta 2220 razvijala s svetlobno hitrostjo. Tehnologija ne bo šla nazaj, ampak naprej. Tako bodo umetni izdelki, ki so že danes dosegli trgovske police, postali boljši in hitrejši pri svoji pripravi. Ljudje zaradi službenih obveznosti ne bodo našli časa niti volje, da bi si sami pripravili okusno in zdravo hrano, starejši ljudje pa bodo svoj čas namenili drugim aktivnostim in večino časa preživljali v domovih za ostarele. Hitra priprava zdrave in okusne hrane bo zato več kot dobrodošla.

Napredna tehnologija bo omogočila, da bodo proizvajali t. i. tabletko z raznolikimi okusi, ki bodo narejene iz ekstraktov različnih rastlin, zelenjave, sadja. Ti izdelki pa ne bodo poceni, zato bodo morali ljudje za njih odšteti precej denarja. Za ljudi, ki ne bodo mogli pojesti trdih tablet ali kapsul, bodo na voljo tudi želatinasti bonboni, podobni pudingu. Ker bodo ljudje zaužili preveč takšnih tablet in manj toplih obrokov, se bodo pojavljale velike težave na področju zdravja, največjo težavo pa bosta predstavljali anoreksija in podhranjenost. Vse več ljudi bo posegalo po vegetarijanski in veganski prehrani, ljudje bodo iskali nadomestke za ohranjanje dobre telesne kondicije, saj jim bo zmanjkovalo prostega časa za gibanje in rekreacijo. Kot zanimivost pa se bo razvilo vbrizganje različnih zdravih pripravkov in napitkov s pomočjo injekcij, ki bodo ljudem v sekundi povrnila moč, energijo in voljo do dela.

Leto 2220 je zelo daleč in do takrat se lahko veliko spremeni, saj se spremembe dogajajo čez noč. Močno pa si želim, da bo kljub vsej tehnologiji, znanosti in napredku ostalo življenje na Zemlji prijazno in dobro do ljudi. Najbolj od vsega pa si želim, da se bodo ljudje lahko družili brez omejitev, otroci med sabo prosto igrali in da neki strogi ukrepi ne bodo povzročali strahu in nemira med ljudmi.

SREDNJA ŠOLA – NAJ POSLOVNI NAČRT**ANA PALADA
KLARA KRAGL**Ekonomska šola Murska Sobota
Mentorica: mag. Betina PodgajskiPoslovni načrt izdelave
ekološkega gnojila **BATPLANT**

Pomen zdrave in lokalno pridelane hrane postaja pomemben spremljevalec kakovostnega življenja posameznikov in delovanja družbe. Pomen lokalne pridelave, ekološke hrane in samooskrbe v času koronakrize pa je vzpodbudil razmišljanje in ravnanje ljudi v luči pridelave zdrave hrane, ki jo gojijo ob pomoči naravi, rastlinam in živalim prijaznih gnojil. Na trgu želimo ponuditi naravno gnojilo za rastline z dodano vrednostjo Batplant, ki poleg osnovne naloge, to je obilnejšega zdravega pridelka, vsebuje tudi sestavine, ki na naraven način odganjajo tudi škodljivce in ščitijo rastline. Glavna sestavina gnojila bodo netopirjevi iztrebki, ki delujejo tudi kot nematocid in fungicid. Dodani pa jim bodo izvlečki koprive, kamilice ali bezga oziroma drugih naravnih rastlin ali snovi. Gnojilo bomo prodajali v obliki pelet, ki bodo zapakirane v vrečo iz razgradljivega materiala. V ponudbi bo več vrst oziroma mešanic, v odvisnosti od vrste rastlin, ki jih želite zaščititi.

Pripravil: doc. dr. Branko Škafar

NAGRAJENE INOVACIJE POMURSKE GOSPODARSKE ZBORNICE ZA LETO 2020

Pomurska gospodarska zbornica letos že devetnajstič zapored nagrajuje najboljše inovacije pomurske regije. Priznanje predstavlja najvišje priznanje inovativnim dosežkom pomurskih podjetij in njenih inovatorjev in s tem promocijo inovativnosti v Pomurju in širše. Na letošnji razpis je v razpisanem roku prispelo devet vlog, ki jih je strokovna komisija pod vodstvom dr. Saše Štraus v skladu z veljavnim Pravilnikom o podeljevanju priznanj inovacijam pregledala in ocenila ter podelila eno bronasto, štiri srebrna in štiri zlata priznanja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

ZLATO PRIZNANJE

AVTORJI	MATJAŽ PAVLINJEK SUZANA FLISAR
PODJETJE	ROTO d.o.o.
ZA INOVACIJO	PE ČOLN - IZDELAN PO POSTOPKU ROTOLIV TEHNOLOGIJE

ROTO 450 je hiter in kompakten čoln z večstransko uporabnostjo. Njegova velika prednost je, da je v celoti izdelan v enem kosu po rotacijskem postopku v 3-slojni tehnologiji. To mu zagotavlja izjemno togost kljub nizki teži, veliko nosilnost in majhno občutljivost na udarce. Zaradi dovršene oblike in unikatnega načina izdelave, je izjemno enostavno vodljiv ter okreten, rezultat vsega navedenega pa je velika varnost in sigurnost pri sami plovbi.

ZLATO PRIZNANJE

AVTORJI	SIMON HORVAT ANDREJ SMODIČ ANDREJ ŠINKOVEC
PODJETJE	PARADAJZ d.o.o.
ZA INOVACIJO	PAPIRNATA VREČKA IZ VLAKEN, PRIDOBLJENIH IZ STEBEL RASTLIN PARADIŽNIKA

Izdelala se je vrečka iz papirja, ki so ga pridobili iz vlaken stebel paradižnika lušt. Stebla paradižnika vsebujejo celulozna vlakna, ki so jih z izbranimi metodami izolirali in iz njih na papirnem stroju izdelali papir. Odpadek je tako postal surovina. Vzpostavil se je cikel krožnega gospodarstva, kjer se predelana surovina ponovno uporabi za produkt z dodano vrednostjo, na koncu pa je vrečko možno kompostirati na domačem kompostniku ali odložiti med odpadno papirno embalažo.

ZLATO PRIZNANJEAVTORJI **TADEJ GLAVAČ**PODJETJE **GO4GOAL d.o.o.**ZA INOVACIJO **INTELIGENTNO ZASNOVANE ŠPORTNE NOGAVICE GO4GOAL**

GO4GOAL so inteligentno zasnovane športne nogavice, ki z dodanimi visokotehnološkimi vlakni odlično uravnavajo toploto in vlago nog, se popolnoma prilegajo nogi ter nudijo izredno udobje in odlično oporo stopalu. Natančno oblikovana in skrbno nameščena UltraGrip tehnologija preprečuje drsenje v športnih copatih in tako poskrbi za odlično kontrolo. Za zaščito posameznega dela stopala poskrbi posebna tkanina z inovativnim gostim pletenjem. Nastale so v Sloveniji na podlagi raziskav in strokovnih mnenj različnih strokovnjakov (ortopedov, fizioterapevtov, strokovnjaki za tkanine) in športnikov.

ZLATO PRIZNANJE

AVTORJI	RAZVOJNA EKIPA POMGRAD
PODJETJE	POMGRAD d.d.
ZA INOVACIJO	PROTOTIP ZABOJNIKA ZA ODLAGANJE NIZKO IN SREDNJE RADIOAKTIVNIH ODPADKOV NSRAO

Izdelava in testiranje prototipov odlagalnih zabojnikov za odlaganje nizko in srednje radioaktivnih odpadkov bo za jedrsko varnost ključen element odlagališča Vrbina za podjetje Pomgrad pa pomemben razvojni projekt. Izdelani so bili prototipi zabojnikov velikosti 1,95 m x 3,30 m iz betona visoke trdnosti s predvideno življenjsko dobo 300 let. Za preverbo optimalne rešitve je bil narejen test 40 ton težkega zabojnika s prostim padcem iz višine 30 cm., test prevrnitve in test nosilnosti dvigalnih nastavkov zabojnika. Vsi testi so bili uspešno opravljeni.

SREBRNO PRIZNANJEAVTORJI **GREGOR MAJCEN****MATEJ DUH****BOŠTJAN LIPOVEC**PODJETJE **CLEANGRAD d.d.**ZA INOVACIJO **VRATA Z NAPIHLJIVIM TESNILOM ATD 100**

Inovacija predstavlja novost tako na nacionalnem nivoju kot tudi v mednarodnem okolju. Vrata z napihljivim tesnilom so produkt višjega cenovnega razreda, s čimer pozitivno vplivajo na donosnost realiziranih poslov in dvig dodane vrednosti na zaposlenega. Vrata z napihljivim tesnilom omogočajo prilagajanje različnim pogojem poslovnih procesov in zagotavljajo najvišjo možno raven varnosti v reguliranih prostorih. Dosledno tesnjenje namreč omogoča uporabo v najtežjih pogojih vseh kategorij čistih prostorov, saj z ustrezno avtomatiko natančno nadziramo tesnjenje vrat. Izvedba vrat se prilagaja zahtevam kupcev, in sicer jih je možno opremiti s steklom, s čitalcem brezstičnih kartic, alarmi in detektorji ter različnimi senzorji, ki z ustrezno avtomatiko omogočajo dostop v prostore in iz njih. Vrata so testirana pri Zavodu za gradbeništvo Slovenije.

SREBRNO PRIZNANJE

AVTORJI	GORAN ĐUKIČ MIHA JURJOVIČ METOD MEOLIC
PODJETJE	MEDICOP d.o.o.
ZA INOVACIJO	VARNOSTNE, OBLIKOVNE IN PROIZVODNE REŠITVE V VOZILU MEDICOP PROSAVER CR

ProSaver CR predstavlja mejnik med Medicopovimi reševalnimi vozili, saj je sinonim sodobnega razvoja, inovativnih tehnologij, varnosti, oblikovanja in izredne vidljivosti. Modularna zasnova svetlobne signalizacije po celotnem obodu vozila ProSaver CR uvršča med najvidnejše v svoji kategoriji. Izpopolnjena aerodinamika zagotavlja, da zračni upor vozila ostaja skoraj enak izvirnemu. Inovativne konstrukcijske rešitve pa zanesljivo povečajo varnost vozila. Razvijali so ga z namenom, ustvariti izjemno reševalno vozilo, prilagojeno ekstremnim zahtevam reševalnih služb tudi na tujih trgih.

SREBRNO PRIZNANJE

AVTORJI	ELIZABETA ŠKRGET
	TINA HORVAT
	JOŽICA DOMITER
	KARMEN JERIČ
	JOŽICA HARTMAN
	DEJAN VRABELJ
	DANIJELA FICKO
	MILAN CIGUT
	STANISLAV ŠTOTL
	JERNEJ DOMONKOŠ
	prof.dr. ABDULAH GAGIĆ
PODJETJE	LEK VETERINA d.o.o.
ZA INOVACIJO	INOVATIVNI RAZVOJ ALTERNATIVNIH NARAVNIH ANTIBIOTIKOV

Kot rezultat razvoja strokovne skupine Lek Veterina, sta pri razvoju alternativnih naravnih antibiotikov nastali tekoči dopolnilni krmni mešanici HerbaSalm in HerbaSalm Forte za perutnino, z naravnimi rastlinskimi ekstrakti za spodbujanje apetita in stimuliranje zdravih prebavnih procesov. Inovacija izhaja iz linije naravnih, fitogenih proizvodov, ki izboljšujejo izkoristljivost hranil in ekonomičnost v reji živali. Izdelka vsebujeta preko 30 % naravnih eteričnih olj najbolj učinkovitih rastlin, kot sta timijan in cimet skupaj z edinstvenimi naravnimi in naravi identičnimi antioksidanti kot sta olje rožmarina in vitamina E.

SREBRNO PRIZNANJE

AVTORJI	BENJAMIN BOKAN JERNEJ PELAN MITJA ZRIM
PODJETJE	ARCONT d.d.
ZA INOVACIJO	TERASA Z LESENIMI SEGMENTI

Terasa z lesenimi segmenti je novi izdelek v produktni liniji skupine Containex, razvit v največjem evropskem proizvajalcu modularnih bivalnih enot, Arcont d. d. in se trži pod sloganom The perfect place for a break. Izdelek odlikuje raznovrstnost uporabe ob hkratni prilagodljivosti vsakemu uporabniku oziroma zahtevam trga. S svojo modularno zasnovo uporabniku nudi različne možnosti njegove uporabe tako v smislu postavitve samega izdelka v prostor, kakor tudi namenskosti. Izdelek odlikuje ojačana nosilna konstrukcija in leseni segmenti, ki hkrati nudijo individualnost in odprtost.

#CONTAINEX #newproduct #SPACEFORBREAKS #INNOVATION #2020

BRONASTO PRIZNANJE

AVTORJI	RAZVOJNA SKUPINA PIP
PODJETJE	MMS&SS d.o.o.
ZA INOVACIJO	PROIZVODNI INFORMACIJSKI PORTAL

Trg ponuja različne rešitve za ERP sisteme za proizvodna podjetja. Težava pa je v tem, da le ti niso prilagojeni končnemu uporabniku. Tako je bila PIP spletna aplikacija razvita za povezovanje ERP sistema s sistemom MES in DMS za izboljšanje uporabniške izkušnje s prilagojenimi funkcijami za vsako raven (finančno, kadrovsko, proizvodno in vodstveno). PIP modul je tako osnova za sledljivost materialov in polizdelkov. Omogoča pa celovito spremljanje procesov. Poleg PIP aplikacije so na enostaven in cenovno sprejemljiv način v mrežo povezali tudi strojni park. Povezava je bila realizirana preko arduino vmesnika z ustrezno programsko kodo preko PLC Boarda. Tako je omogočen nadzor nad parametri delovanja in pravočasno ukrepanje ob nastalih napakah. S PIP – proizvodnim informacijskim portalom pa se tudi omogočajo prihranki na področju obvladovanja procesov in človeških virov.

STROKOVNI REFERATI

DIGITALNA TRANSFORMACIJA V ČASU KRIZE

Rok Goli, MBA

*Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z.
rok.goli@vzajemna.si*

UVOD

Digitalna transformacija, digitizacija, digitalna disrupcija in industrija 4.0 so termini, ki so v zadnjih nekaj letih postali sicer modni, vendar žal pogosto namerno ali nenamerno uporabljeni v napačnem kontekstu. Z njimi se kiti mnogo tehnoloških rešitev, ki kot sveti gral obljublajo čudežno rešitev za vse obstoječe in mnogokrat tudi neobstoječe težave, s katerimi se soočajo organizacije v današnji digitalni dobi. Raziskave potrjujejo dejstvo, da kar 70% vseh projektov digitalne transformacije propade. Konkretni razlogi za neuspeh posameznega projekta se med seboj sicer razlikujejo, pa vendar se jih običajno lahko združi v glavne kategorije. Te so: pomanjkanje podpore vodstva, slabo ali neobstoječe sodelovanje različnih poslovnih funkcij v organizaciji, pomanjkanje razmejitve odgovornosti in nenazadnje tudi ne vključenost ključnih zaposlenih. Pojav globalne pandemije virusa COVID-19 je v letu 2020 nedvomno prinesel neslutene spremembe in krizo na mnogih področjih, predvsem na ekonomskem, gospodarskem in družbenem. COVID-19 je ravno zaradi navedenega posredno odigral vlogo katalizatorja in tako posredno odstranil večino ovir, ki so v preteklih letih zavirali digitalno transformacijo v mnogih podjetjih.

BITI ALI NE BITI, TO JE TU VPRAŠANJE

Digitalizacija poslovanja je tako v finančnem kakor tudi zavarovalniškem sektorju prevladujoča tema že kar nekaj let, čeravno so bili ključni prodajni, pa tudi nekateri drugi procesi vseeno še za odtenek bolj tradicionalni kot na ostalih področjih finančne industrije. Čas krize je onemogočil fizičen dostop do zaposlenih, strank in obratno, zato je digitalizacija poslovanja postala imperativ za osnovno delovanje skoraj vseh pravnih subjektov. Skoraj preko noči je bilo namreč potrebno transformirati poslovanje in ga prilagoditi novim razmeram, ki jih je prinesla epidemija. Spremljajoča gospodarska kriza je mnoge sektorje pahnila na rob preživetja. Tudi zavarovalniški sektor tu ni bil izjema. Na podlagi podatkov IAIS samo iz naslova prijavljenih škod ocenjen strošek dosega tudi 100 milijard dolarjev. Tudi v Sloveniji nismo bili izvzeti iz gospodarske krize. Najbolj neposredno je bila na udaru trgovina, kjer je bil padec bistveno strmejši kot v času krize leta 2008, saj je med marcem in aprilom 2020 zaradi zaprtih trgovin zmanjšal kar za 22,1 odstotkov. Prav tako se je v aprilu znižal tudi izvoz za 27 in uvoz za skoraj 39 odstotkov. Nedvomno so to kazalniki, ki so vse

organizacije postavile pred težke izzive in jih prisilile k sprejemanju takojšnjih ukrepov. Kazalniki niso bili slabi samo v prvem in drugem četrtletju, saj EBRD Sloveniji za letos napoveduje kar 5,5 odstotni upad BDP.

TRANSFORMACIJA DELA NA DALJAVO

Po razglasitvi epidemije se je večina podjetij soočila z izzivom, na kakšen način omogočiti in kako organizirati delo na daljavo. V Sloveniji je pred koronakrizo občasno delalo od doma zgolj 6,8 odstotkov vseh zaposlenih. Razlog za tak odstotek gre verjetno iskati tudi v togem in kompleksnem zakonodajnem okviru s spremljajočimi predpisi, ki urejajo predmetno področje. Mnoga podjetja so bila zato soočena v prvi vrsti s pomanjkanjem ustrezne informacijsko komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju IKT), da bi takšno delo zaposlenim sploh lahko omogočila. Posledice globalne pandemije so se pokazale tudi na tem področju, saj so zaradi prekinitve globalnih dobavnih verig nastale vrzeli pri zagotavljanju potrebnih količin. Na Vzajemni smo v pričakovanju zaostritve razmer že v začetku leta prioritizirali nabavne postopke IKT opreme, kar nam je omogočilo, da smo ob razglasitvi epidemije zaposlenim lahko takoj zagotovili vso potrebno strojno in programsko opremo. Prav tako smo vzpostavili sisteme, s katerimi smo v skladu z načrti neprekinjenega poslovanja omogočili izvajanje vseh ključnih procesov iz oddaljenih lokacij kakor tudi delo od doma. Naša osredotočenost pa ni temeljila zgolj na strojni opremi, temveč smo vzpostavili tudi nova sodobna orodja za sodelovanje in komunikacijo. Tako smo vsem sodelavcem omogočili moderno, tekstovno, glasovno in video komunikacijo tako znotraj podjetja kakor tudi s strankami. Prav tako smo oblikovali posebno interdisciplinarno delovno skupino, katere namen je bil celovito nasloviti izzive pri delu od doma. Skupina je s strani vseh zaposlenih z uporabo anketnega vprašalnika zbrala izkušnje in priporočila ter na njihovi podlagi pripravila spremembe internih pravilnikov. Slednji sedaj omogočajo boljše naslavljanje spremenjenega načina dela.

NOVA DIGITALNA REALNOST

Omejitev gibanja, prepoved neposrednega trženja, zaprtje ne nujnih trgovin in drugi ukrepi za zaježitev pandemije so digitalne kanale prodaje postavile v ospredje kot edino možnost za prodajo izdelkov in storitev. S tem smo se v času onemogočene neposredne komunikacije s strankami

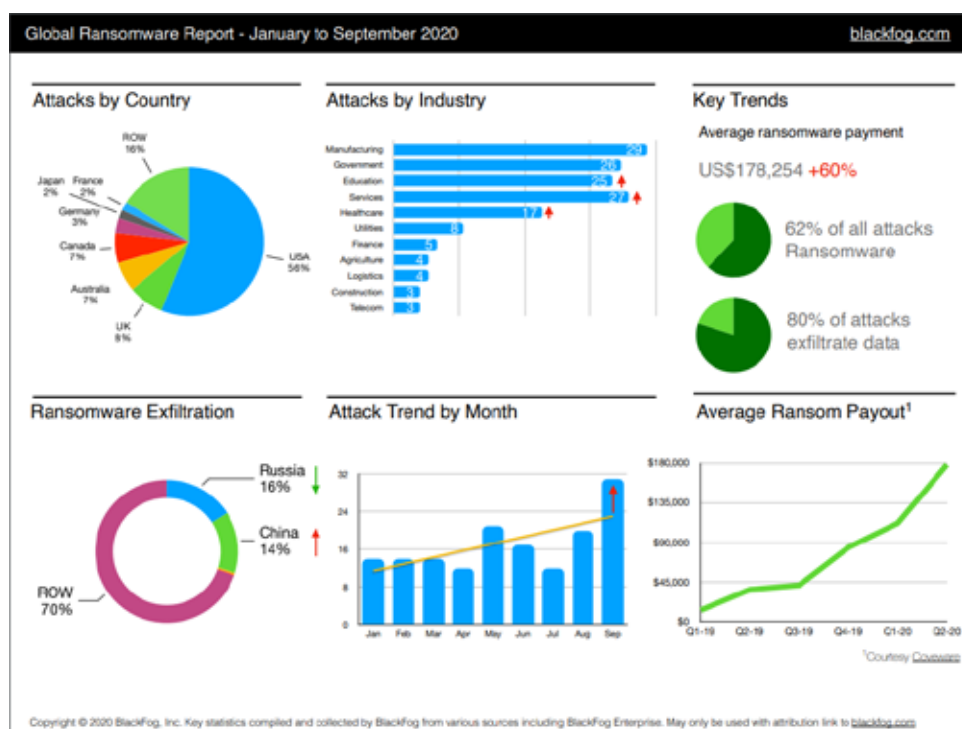
soočili tudi na Vzajemni, zato smo z internimi kadri razvili in implementirali sistem za izvedbo oddaljenega podpisa ter tako zagotovili sklepanje zavarovanj na daljavo. S tem smo strankam omogočili, da lahko zavarovanje uredijo v varnem domačem okolju. Celovite prenove je bila deležna tudi naša spletna stran. Pri tem smo se osredotočili na potrebe naših strank in posledično temeljito izboljšali uporabniško izkušnjo. Prav tako smo teden dni po razglasitvi epidemije v želji po zagotavljanju telemedicinskih storitev na trg lansirali novo storitev Dr. Posvet. Z njo smo vsem Slovencem ponudili možnost, da v času, ko je dostopnost do zdravstvenih storitev znatno otežena dobijo nasvet zdravnika na daljavo. Storitev Dr. Posvet je popolna novost na našem trgu, in sicer gre za zaseben in povsem varen kanal za posvet z zdravnikom na daljavo. Ta je na voljo kjerkoli in kadarkoli – vse dni v letu, 24 ur na dan. Storitev lahko uporabljamo s pametnim telefonom ali računalnikom, in sicer preko aplikacij Viber, Facebook Messenger, WhatsApp in Telegram. Izvajanje v ozadju zagotavlja ekipa slovenskih zdravnikov in je skladno s pogoji na enostaven način in brezplačno za obdobje enega leta na voljo vsem (obstoječim in potencialnim strankam). Dr. Posvet lahko pomaga pri vseh zdravstvenih vprašanjih, ki ne zahtevajo kliničnega pregleda. Na večino vprašanj zdravniki običajno odgovorijo v roku 5. minut, za bolj kompleksna vprašanja pa potrebujejo nekoliko več časa. Vse informacije, ki jih priskrbijo zdravniki prek storitve Dr. Posvet, so namenjene splošnemu informiranju in niso nadomestilo za strokovno medicinsko diagnozo ali zdravljenje.

Slika 1: SUZANA ŽBOGAR, Primer pogovora z zdravnikom, Novice Vzajemne (maj, 2020)

KIBERNETSKA VARNOST IN NEVARNOST

Kibernetski napadi tako na organizacije, kakor tudi na posameznike so v porastu že zadnjih nekaj let, s pojavom pandemije pa so se samo še okrepili. Na podlagi podatkov podjetja BlackFog je vsakih 11 sekund napadeno eno podjetje. Stroški povezani z vdori in izsiljevalskimi virusi pa bodo v letu 2020 presegli 20 milijard dolarjev. Med tarčami so se v letošnjem letu znašle tudi ugledne korporacije in organizacije, kot so Organizacija združenih narodov, FBI, Microsoft, hotelska veriga Marriott, Svetovna zdravstvena organizacija, Garmin in še številne druge. Zaradi potrebe po hitrem prehodu zaposlenih na delo od doma so se tveganja povezana z informacijsko varnostjo samo še dodatno povečala. Manjša podjetja so v naglici in s pomanjkanjem ustreznega strokovnega znanja to področje žal pogosto zanemarila. Prav tako so zaradi pritiskov povezanih z ekonomskimi posledicami s (pre)hitro uvedbo novih digitalnih storitev in kanalov le-ti postali vstopna točka za kibernetske grožnje. Kar nekaj odmevnih vdorov se je v letošnjem letu žal zgodilo tudi v Sloveniji, kot je na primer vdor v spletno trgovino Intersport in kraja podatkov televizije Nova24TV. Zagotavljanje kibernetske varnosti podatkov naših strank in zaposlenih je eno izmed ključnih področij, ki mu na Vzajemni posvečamo veliko pozornost. Zato bomo tudi v prihodnje nadaljevali z vlaganjem v ustrezno strojno, programsko opremo ter z izobraževanjem tako tehničnega kadra kot tudi končnih uporabnikov.

Slika 2: BLACKFOG.COM, Global Ransomware Report – January to September 2020, (2020)

ZAKLJUČEK

Številne organizacije se danes nahajajo pred velikimi tektonskimi spremembami, ki jih prinašajo nove tehnologije, prihod novih poslovnih modelov in nenazadnje tudi spremenjena pričakovanja strank. Sprememba miselnosti v "Digital First" se ni zgodila šele sedaj. Trend razmišljanja v tej smeri je bilo mogoče zaznati že v preteklih letih, pojav globalne pandemije pa ga je samo še dodatno pospešil. Posledice te krize bodo nedvomno dolgoročne, saj še zdaleč ne bodo pustile pečata zgolj na zdravstvenem področju. Prepričan sem, da bo tako izobraževanje zaposlenih, otrok, kakor tudi delo od doma, ki nam ga je v bistveno večji meri kot do sedaj prinesla ta kriza, vsaj v določeni meri postala nova realnost. V Nemčiji trenutno poteka razprava o zakonodajnem predlogu, ki bi vsakemu delavcu, čigar delo to omogoča, dal pravico, da najmanj 24 dni na leto lahko dela od doma. Še en primer je tehnološki velikan Twitter, ki je že spremenil svojo politiko in delo od doma uvedel kot trajno obliko dela. V tej novi realnosti je IKT tehnologija še bolj pomembna, kot je bila v preteklosti, zato bodo podjetja, ki ne bodo sposobna transformirati svojega poslovanja, soočena z resnimi težavami. Digitalna transformacija poslovanja tako ni več zgolj kralatica, ampak trajni imperativ, s katerim se morajo soočiti vse organizacije.

LITERATURA IN VIRI

¹ TONY SALDANHA, »Why Digital Transformations Fail«, (2019)

² INSURANCE EUROPE, »Response to IAIS consultation on the impact of COVID-19, Position Paper«, (2020)

³ SURS, »COVID 19«, 2020 <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/3162>

⁴ MDDSZ, »Opravljanje dela na domu z vidika delovnega prava in varnosti in zdravja pri delu«, (2020), <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDDSZ/Koronavirus/18-06-2020-Delo-na-domu-pravna-ureditev-in-VZD.docx>

⁵ DR. Posvet, <https://www.vzajemna.si/varuh-zdravja/dr-posvet-zaseben-kanal-za-posvet-z-zdravnikom>

⁶ BLACKFOG, »The State of Ransomware in 2020«, (2020), <https://www.blackfog.com/the-state-of-ransomware-in-2020/>

⁷ INTERSPORT.SI, »Obvestilo o varnostnem incidentu«, (2020), <https://www.intersport.si/corpo/2020/07/27/nove-informacije-v-zvezi-z-napadom/>

⁸ VEČER, »Hekerska skupina objavila povezavo do zaupnih podatkov Nove24TV«, (2020), <https://www.vecer.com/slovenija/vdor-v-streznik-nova24tv-zanika-hekerska-skupina-anonymous-je-ukradla-zgolj-smeti-pravijo-10214475>

⁹ SUEDEDEUTSCHE ZEITUNG, »24 Tage zu Hause«, (2020), <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/heil-homeoffice-gesetz-1.5054150>

IZKUŠNJE IN POZITIVNE PRAKSE V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI

Dr. Tomaž Irgolič, Tadej Pintar

VAR d. o. o.
tomaz.irgolic@var.si
tadej.pintar@var.si

1. AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA V SLOVENIJI IN EU

Slovenska avtomobilska industrija zaposluje neposredno in posredno preko 40.000 ljudi in predstavlja 10 % BDP in preko 20 % slovenskega blagovnega izvoza. Gre za enega od najbolj propulzivnih in perspektivnih delov slovenskega gospodarstva. Nadpovprečno prispeva k dodani vrednosti, inovativnosti, k razvojnemu potencialu in investicijam v vrhunske tehnologije ter posredno bistveno vpliva na celotno slovensko gospodarstvo in družbo.

Tudi za celotno Evropo je avtomobilska industrija motor gospodarstva. Naj naštejemo samo nekaj dejstev:

- prihodek, ki ga ustvari avtomobilski sektor, predstavlja 7 % celotnega BDP EU;
- avtomobilska industrija ima valove v celotnem gospodarstvu, podpira široko oskrbovalno verigo in ustvarja vrsto poslovnih storitev;
- 14,6 milijona Evropejcev dela v avtomobilski industriji (neposredno in posredno), kar predstavlja 6,7 % vseh delovnih mest v EU;
- proizvodnja vozil je strateška panoga v EU, kjer se letno izdela 18,5 milijona avtomobilov, dostavnih vozil, tovornjakov in avtobusov;
- proizvajalci avtomobilov upravljajo približno 226 obratov za montažo in proizvodnjo vozil v Evropski uniji;
- motorna vozila predstavljajo 440,4 mrd EUR davkov na glavnih evropskih trgih;
- avtomobilski sektor je največji vlagatelj EU v raziskave in razvoj, ki je odgovoren za 29 % celotne porabe;
- naložbe EU v avtomobilsko industrijo v raziskave in razvoj so se v letu 2019 povečale za 6,1 % in dosegle 60,9 mrd EUR letno;
- Evropa je vodilna v svetu na področju patentov za avtonomna vozila, saj predstavlja 33,3 % vseh svetovnih prijav. [1]

Seveda delovanje avtomobilske industrije ne bi bilo mogoče brez celovite in poenotene kakovosti znotraj celotne panoge. Trenutno je v veljavi nedavno prenovljena izdaja standarda kakovosti z oznako IATF 16949. Kot osnova pri

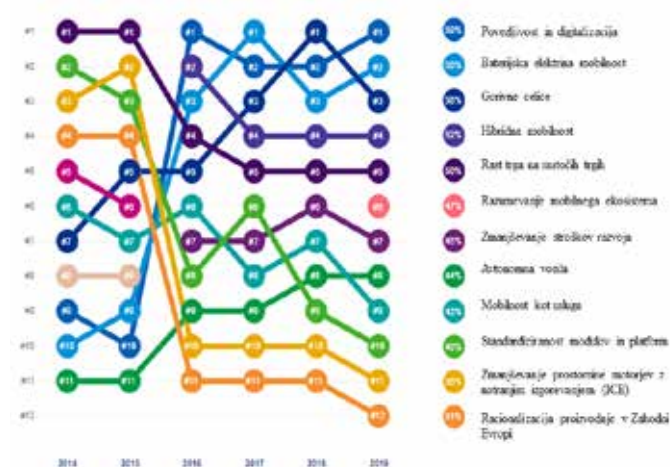
nastanku tega dokumenta so bile upoštevane zahteve posameznih nacionalnih avtomobilskih združenj in z njimi povezani zvezki z zahtevami VDA 6.1 (Nemčija), AVSQ (Italija), EAQF (Francija) in QS 9000 (ZDA).

Standard IATF 16949 popolnoma povzema zahteve standarda ISO 9001 in ga dopolnjuje z dodatnimi zahtevami, specifičnimi za avtomobilsko industrijo. Struktura je povsem enaka kot pri standardu ISO 9001 (sistem vodenja kakovosti, odgovornost vodstva, vodenje virov, realizacija proizvoda oz. storitve ter merjenje, analiziranje in izboljševanje). Za razliko od standarda ISO 9001, ki zaradi svoje široke uporabe ne konkretizira zahtev, ima tehnična specifikacija v nekaterih delih dokaj konkretizirane zahteve (npr. uporaba metode FMEA, vsebina plana obvladovanja proizvodnje, plan izrednih razmer, vrste notranjih presoj ...). [2]

2. R&D V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI

Povezljivost, avtonomija, skupna mobilnost in elektrifikacija vozil (angl. CASE) ostajajo ključni trendi v letu 2020, pri čemer se vsi proizvajalci avtomobilov osredotočajo na pospeševanje ali utrjevanje svojega napredka na teh področjih.

Spodnja slika prikazuje ključne trende v avtomobilski industriji v zadnjih letih.

Slika 1: Ključni trendi v avtomobilski industriji (globalno) [4]

Poglejmo podrobneje najpomembnejše trende in njihove verjetne posledice za leto 2020 in prihodnja leta.

2.1 Povezljivost in digitalizacija

Digitalizacija kabine v avtomobilu trenutno sodi med največje trende v zadnjih letih in bo še naprej ostala med največjimi trendi avtomobilske industrije. Aplikacije povezljivosti in digitalizacije so korenito spremenile avtomobilsko industrijo in bodo nanjo vplivale še naprej kot še nobena tehnologija. Letos naj bi se povezani avtomobili še bolj razvijali in uporabnikom ponujali izboljšane možnosti prilagajanja, ki so podobne tistim, ki jih pričakujejo od svojih pametnih telefonov. Napredek na področju informacijske tehnologije je močno izboljšal povezljivost, komunikacije in odzive, tako da voznikom in potnikom ponuja neprekinjeno varnost, zaščito in upravljanje vozil. Vgrajena povezljivost je zdaj na voljo kot serijska oprema za avtomobile „premium“ in višjega srednjega razreda, vendar je pričakovati izrazit prehod le te v naslednjih letih tudi v segment avtomobilov nižjega cenovnega razreda. [3]

2.2 Avtonomna vožnja

Čeprav napredek avtonomnih vozil ni izpolnil pričakovanj industrije, so proizvajalci avtomobilov zadnjih nekaj let močno napredovali v smeri izboljšanja avtonomije. Izboljšane osnovne funkcije avtonomnosti ADAS (1. in 2. stopnja), kot so avtonomno zaviranje v sili (AEB), zdaj postajajo standardne funkcije na večini trgov na vozilih srednjega razreda predvsem zaradi regulativnih pritiskov (npr. Euro NCAP in NHTSA) in naraščajoče naklonjenosti potrošnikov do teh lastnosti. [3]

2.3 Skupna mobilnost

Mobilnost, kot storitev (angl. MaaS), naj bi se v nadaljnjih letih še naprej uveljavljala. Dobičkonosnost pa ostaja ključna skrb ponudnikov storitev. Skupna mobilnost se je v zadnjih letih še naprej povečevala zaradi vedno večjega trenda deljenja gospodarnosti, udobja in stroškovnih koristi v primerjavi z lastništvom vozila.

2.4 Elektrifikacija

Leta 2020 se je večina proizvajalcev avtomobilov osredotočila na elektrifikacijo. Pričakuje se, da bo v prihodnje potrebno med proizvajalci avtomobilov in politiko doseči kompromis med na eni strani zaostrovanjem povprečnih vrednosti CO₂ v voznem parku in na drugi strani vzpodbuditi potrošnike v nakup električnih vozil (subvencije). Za nekatere proizvajalce ta smer predstavlja tudi nepriljubljen kompromis med izogibanjem globam in prodajo električnih vozil po nižji ceni.

2.5 R&D v podjetju VAR

Tudi v podjetju VAR sledimo zgoraj naštetim trendom v avtomobilski industriji in nenehno vlagamo v izobraže-

vanje svojih zaposlenih za doseganje našega poslanstva in vizije. Naše poslanstvo, vizijo in razvoj dosegamo preko:

- izpolnjevanja pričakovanj in zahtev ter zadovoljstva kupcev;
- nenehnega izboljševanja kakovosti izdelkov;
- pridobivanja novih kupcev v avtomobilski industriji;
- delovanja skladno z zakonodajo;
- vlaganja v razvojne, inovativne in tehnološke aktivnosti;
- fleksibilnosti procesov v podjetju;
- učinkovitega obvladovanja dobaviteljev;
- vpeljave izboljšav v proizvodnji in procesih;
- nenehnega vlaganja v vire;
- razmišljanja na podlagi tveganj;
- strokovnosti in kompetentnosti svojih zaposlenih;
- kreativnosti, inovativnosti in motiviranosti sodelavcev;
- zviševanja zadovoljstva zaposlenih;
- delovanja v skladu in nenehnim izboljševanjem sistemov vodenja ter izboljševanja njegovega učinka.

3. Kakovost v avtomobilski industriji

3.1 Uvod v IATF 16949

ISO 9001 je bil zasnovan za organizacije katerega koli sektorja in velikosti. Ta standard je bil uveden tudi z namenom zmanjšanja presoje tretjih oseb. Kljub temu se lahko zahteve po standardu ISO 9001 zdijo preveč nespecifične in splošne. Kot rezultat so bili uvedeni drugi meta-standardi sistema vodenja kakovosti, ki pokrivajo posebne potrebe nekaterih panog. To je primer za serijo AS9100 za letalsko industrijo, TL 9000 za telekomunikacije in IATF 16949 za avtomobilski sektor. [6]

IATF 16949:2016 (nadomešča ISO/TS 16949:2009) je standard, ki določa zahteve za sistem vodenja kakovosti (angl. QMS), namenjen za avtomobilsko industrijo. ISO/TS 16949 je bil prvotno ustanovljen leta 1999 za usklajevanje različnih sistemov ocenjevanja in certificiranja po vsem svetu v dobavni verigi avtomobilske industrije.

Primarni poudarek standarda IATF 16949 je razvoj sistema vodenja kakovosti, ki zagotavlja nenehne izboljšave, s poudarkom na preprečevanju napak, zmanjševanju odstopanj in izgub v dobavni verigi. Standard, v kombinaciji z veljavnimi zahtevami, specifičnimi za kupca (CSR), opredeljuje zahteve za upravljanje kakovosti s sistemom za serijsko proizvodnjo, servis in/ali rezervne dele.

IATF 16949:2016 je neodvisen standard za upravljanje kakovosti, ki je v celoti usklajen s strukturo in zahtevami ISO 9001:2015. Zato IATF 16949 ni mogoče izvajati samostojno kot samostojnega dokumenta, temveč ga je treba izvajati kot dodatek in v povezavi z ISO 9001: 2015.

Sistem vodenja kakovosti, ki temelji na IATF 16949:

- je metoda definiranja, kako lahko organizacija izpolni zahteve svojih odjemalcev in drugih zainteresiranih strani;
- spodbuja nenehno izboljševanje;
- od organizacij zahteva, da opredelijo cilje in nenehno izboljšujejo svoje procese, da bi jih dosegli;
- poudarja preprečevanje napak;
- vključuje posebne zahteve in osnovna orodja iz avtomobilske industrije:
 - napredno načrtovanje kakovosti izdelkov (APQP);
 - analiza možnih napak in njihovih posledic (FMEA);
 - statistični nadzor procesov (SPC);
 - analiza merilnih sistemov (MSA);
 - proces potrditve serijske proizvodnje (PPAP).
- spodbuja zmanjševanje odstopanj in izgub v dobavni verigi;
- zahteva dokumentirano in implementirano politiko korporativne odgovornosti. [6]

3.2 Kaj je IATF

IATF je skupina proizvajalcev avtomobilov in njihovih trgovskih združenj, ustanovljena, da zagotovi izboljšanje kakovosti izdelkov in standardizacijo po vsem svetu.

Člani IATF so naslednji proizvajalci avtomobilov in organizacije: BMW Group, Chrysler Group, Daimler AG, Fiat Group Automobile, Ford Motor Company, General Motors Company, PSA Peugeot Citroen, Renault SA, Volkswagen AG, AIAG (ZDA), ANFIA (Italija), FIEV (Francija), SMMT (Združeno kraljestvo), VDA (Nemčija).

3.2.1 Kaj je IATF 16949

Standard IATF 16949 ponuja smernice in orodja za podjetja in organizacije, ki želijo zagotoviti, da njihovi izdelki dosledno izpolnjujejo zahteve kupcev ter nenehno izboljšujejo kakovost in zadovoljstvo strank.

Standard IATF 16949 je dodaten standard in se uporablja skupaj s standardi ISO:

- IATF 16949 - določa dodatne avtomobilske zahteve

sistema vodenja kakovosti;

- ISO 9001 - opredeljuje osnovne zahteve sistema vodenja kakovosti;
- ISO 9000 - zajema osnovne pojme;
- ISO 9004 - se osredotoča na to, kako vzpostaviti sistem vodenja kakovosti bolj učinkovit in uspešen;
- ISO 19011 - vsebuje smernice za notranje (lastne) in zunanje (druge stranke) presoje sistemov vodenja kakovosti;
- ISO 31000 - opisuje načela in smernice za obvladovanje tveganj;

IATF 16949 lahko uporablja vsak dobavitelj v avtomobilski dobaviteljski verigi, velik ali majhen, uporabljati pa ga je potrebno v celotni avtomobilski dobavni verigi. Po vsem svetu je več kot 67.000 dobaviteljev, ki imajo certifikat IATF 16949.

Standard temelji na sedmih načelih vodenja kakovosti, vključno z močno osredotočenostjo na kupca, motivacijo in implikacijami najvišjega vodstva, procesnim pristopom in nenehnimi izboljšavami. [4]

3.3 ISO 9001 in dobavitelji v avtomobilski industriji

Minimalna zahteva standarda je, da imajo odobreni dobavitelji vsaj ISO 9001. V primeru, da ima dobavitelj ISO 9001 mora organizacija razvijati tega dobavitelja, da postane certificiran po IATF standardu.

3.4 IATF 16949 in ISO 9001

OEM (proizvajalci avtomobilov) so dopolnili zahteve ISO 9001 glede na specifične tehnične zahteve avtomobilske industrije.

Glede na študijo „How does IATF 16949 add value to ISO 9001?“ so prišli do naslednjih ugotovitev, ki so pomembni za razumevanje potrebnosti IATF standarda za dobavitelje v avtomobilski industriji.

Splošno:

- Pri certifikacijski presoji ISO 9001 je mogoče urediti dokumentacijo tik pred presojjo, kar pa ni mogoče pri certifikacijski presoji po IATF 16949.
- CSR (varnostne karakteristike) so najstrožje zahteve in IATF zahteva posredovanje teh zahtev do dobaviteljev in obvladovanje teh dobaviteljev, kar omogoča varnost OEM.
- Odgovornost dobaviteljev v avtomobilski industriji je velika zaradi vpoklicev, napak iz trga in garancij, kar se prenaša strožje po dobaviteljski verigi.
- IATF dopušča OEM, da definira svoje zahteve, ali da IATF spreminja zahteve standarda IATF (SIS-

Sankcionirane razlage).

Operativni procesi:

- IATF zahteva bolj strukturiran sistem in več dokazil o izvajanju kot npr. zahteva po SPC, MSA, FMEA, PPAP ...
- Potrebno je več posebnega usposabljanja in izkušenj za delo z IATF 16949. Glede na izkušnje se izvaja več izboljšav v procesih podjetja.
- Več različnih presoj (sistem, proces, produkt) se mora izvajati, kar so zahteve standarda in dodatno po specifičnih zahtev kupca.

V zaključkih študije navajajo, da je za avtomobilsko industrijo značilna visoka raven zahtev po kakovosti in varnosti. Dobavitelji v avtomobilski industriji morajo zagotoviti mnogo specifičnih sistemskih zahtev različnih kupcev, da lahko proizvajajo in prodajajo izdelke. Dobavitelji v avtomobilski industriji so zato prisiljeni v povečano uporabo sistema vodenja kakovosti pri dnevnih aktivnostih, zato zaposleni morajo ponotranjiti zahteve IATF 16949 standarda.

Kot rezultat se certifikat IATF 16949 šteje za vstopno oviro ali „dovoljenje za delovanje“ na avtomobilskem trgu. [6]

4. Avtomobilska industrija v krizi in napovedi za naprej

Svetovna avtomobilska industrija v zadnjih letih upada, tako po vrednosti kot po količini. Tudi v letu 2020 se bo vrednost globalne avtomobilске industrije zmanjšala, saj je pandemija COVID-19 močno prizadela proizvodnjo avtomobilov po vsem svetu.

Spodnji graf prikazuje izrazit padec novo registriranih vozil v EU v letu 2020.

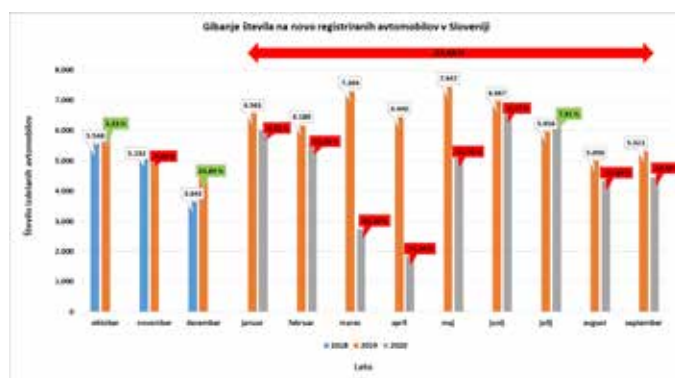
Slika 2: Graf gibanja števila na novo registriranih avtomobilov v EU [4]

Avtomobilska industrija v EU, ki predstavlja vsako sedmo delovno mesto v industriji, s preko 14 milijonov zaposlenih, je zaradi pandemije COVID-19 v katastrofalni situaciji. Proizvodne kapacitete so padle v aprilu 2020 na 40 %, v maju je zasedenost kapacitet bila blizu 50 %, enaka

ocena je veljala tudi za junij. Glede na še vedno kritične situacije na nekaterih ključnih avtomobilskih trgih (Nemčija, Italija, Francija, Španija, Velika Britanija ...) hitrih sprememb na bolje kratkoročno ni mogoče pričakovati, ampak bo sledilo dolgotrajno okrevanje. [7]

V dani situaciji so podjetja v avtomobilski industriji v Sloveniji ne glede na prva dva paketa ukrepov v aprilu in v maju utrpela velike izgube in likvidnostni udar. Del tega lahko rečemo, da v segmentu avtomobilске industrije v Sloveniji še zmeraj traja. V primeru odstopa od dosedanjih ukrepov in nepremišljenega prehoda iz subvencioniranja čakanja na delo samo na nižje ovrednoteno subvencioniranje skrajšanega delovnega časa se bo situacija še zaostila in podjetja bodo za zagotavljanje preživetja prisiljena masovno odpuščati. Groba ocena je, da je v neposredni nevarnosti v Sloveniji okrog 10.000 delovnih mest (na oceni 25 % trenutnih zaposlitev). [7]

Zmanjšanju novo registriranih avtomobilov se ni izognila niti Slovenija, kjer je v letošnjih prvih devetih mesecih bilo 23,48 % manj registriranih avtomobilov kot v enakem obdobju lani. Graf gibanja števila na novo registriranih avtomobilov je prikazan na sliki 3.

Slika 3: Graf gibanja števila na novo registriranih avtomobilov v Sloveniji [4]

Po napovedih analitikov bo globalna proizvodnja avtomobilov v obdobju 2020–2024 rasla po 0,6 % povprečni letni stopnji in v letu 2024 dosegla vrednost 814 mrđ EUR. Proizvodnja v Azijsko-pacifiški regiji naj bi po napovedih v prihodnjih petih letih rasla po 0,8 % povprečni letni stopnji in v letu 2024 dosegla vrednost 511,8 mrđ EUR, medtem ko naj bi proizvodnja avtomobilov v ZDA v napovedanem obdobju rasla po enaki, 0,8 % povprečni letni stopnji in v letu 2024 dosegla vrednost 33,2 mrđ EUR. Globalna pandemija COVID-19 ima velik vpliv na avtomobilsko industrijo po vsem svetu. Pri izvozu kitajskih delov je prišlo do velikih zastojev, številni proizvajalci avtomobilov po vsem svetu pa so bili primorani zaustaviti proizvodne obrate. To je v letu 2020 botrovalo tudi k temu, da je prišlo do znižanja vrednosti in obsega proizvodnje. [8]

4.1 Vpliv COVID-19 na zaposlenost v evropski avtomobilski industriji

ACEA, združenje evropskih avtomobilskih izdelovalcev, je pripravilo svoj pogled na ogroženost delovnih mest v industriji v Evropi zaradi krize, ki jo je povzročil virus COVID-19.

Po državah znotraj EU je ogroženih kar precej delovnih mest, neposredno vezanih na avtomobilsko industrijo. Navedbe pa so po državah nejasne in dokaj različne. Analize in napovedi večinoma navajajo vse zaposlene v avtomobilski industriji v končni montaži avtomobilov. Število ogroženih delovnih mest po napovedih ACEA je lahko v najslabšem primeru sledeče:

- Avstrija – 14.500 delovnih mest;
- Češka – 45.000 delovnih mest;
- Francija – 90.000 delovnih mest;
- Italija – 69.500 delovnih mest;
- Madžarska – 30.000 delovnih mest;
- Nemčija – 568.500 delovnih mest;
- Slovaška – 20.000 delovnih mest;
- Slovenija – 10.000 delovnih mest;
- Ostale države EU + Velika Britanija – 292.500 delovnih mest

SKUPAJ EU + Velika Britanija – 1.140.000 delovnih mest

Kljub vsem črnim oblakom, ki se trenutno zgrinjajo nad avtomobilsko industrijo v EU, je potrebno za nadaljnjo konkurenčnost vlagati v nenehni razvoj, raziskave in kakovost. Evropski avtomobilski proizvajalci v EU in tudi v Sloveniji kljub težkim trenutkom nenehno vlagajo velike vsote denarja v razvoj in raziskave. Dejansko je v tem trenutku to edini recept, da evropski proizvajalci obdržijo konkurenčnost s proizvajalci iz Azije (Kitajska, Indija, Južna Koreja), ki so v zadnjih letih naredili ogromen preskok v kakovosti avtomobilov in samo vprašanje časa je, kdaj bodo le-ti tudi v Evropi začeli prevzemati primat in iz prestola izrivati stoletje uveljavljene tradicionalne evropske avtomobilске znamke. K temu lahko veliko pripomoremo tudi potrošniki, ki z nakupom evropskih avtomobilov podpiramo evropske proizvajalce, ter ob enem poskrbimo, da znanje, razvoj in delo ostaja v Evropi in s tem tudi v Sloveniji, kjer ne manjka uspešnih dobaviteljev evropskim avtomobilskim proizvajalcem.

VIRI

- [1] <https://www.acea.be/automobile-industry/facts-about-the-industry>
- [2] <https://www.tuv-sud.si/sava-si/dejavnosti/presojanje-in-certificiranje-sistemov/certificiranje-sistemov-vojenja-v-avtomobilski-industriji-iso-ts-16949-in-vda>
- [3] <https://www.acea.be/automobile-industry/facts-about-the-industry>
- [4] <https://www.aiag.org/>
- [5] <https://quality-one.com/iatf-16949/>
- [6] https://www.researchgate.net/publication/338792415_How_does_IATF_16949_add_value_to_ISO_9001_An_empirical_study
- [7] https://www.avto.info/Obvestila/Podjetja_bodo_tudi_v_maju_utrpela_velike_izgube_in_likvidnostni_udar/
- [8] <https://www.izvoznookno.si/panoge/avtomobilska-industrija/>
- [9] <https://avto-magazin.metropolitan.si/novice/aktualno-spremembe-v-avtomobilski-industriji-pandemija-ali-ekonomija/>

Če hočeš dobiti, kar si želiš,

se moraš ves čas gibati in ustvarjati nove priložnosti.

Če le sediš, se ne bo zgodilo nič.

(Kate White)

KAKO IZKORISTITI KRIZO ZA RAZVOJ NEODKRITIH POTENCIALOV?

akademik izr. prof. dr. Milan Krajnc, psihoterapevt

*PIP-Z, Druge zdravstvene dejavnosti in tehnologija, d. o. o.
dr@milankrajnc.ch*

UVOD

V današnji družbi je eden največjih težav ujetost v »rutinske« tire, a zaradi oholosti procesov, administracije in zakonodaje, predvsem pa zaradi »zaspanosti« ljudi, ne moremo narediti sprememb. Ko začutimo, da se je potrebno prilagoditi na nove »svetovne« tokove, nastopi kriza, ker enostavno pademo pod težo sprememb, namesto da bi jadrali na valovih. Tako v prispevku predstavljam, kaj pomeni v prihodnosti prilagoditi se krizi.

Zadnjih 15 let nam je pokazalo, da ne moramo več računati na stabilnost delovanja narave, gospodarstva, družbe in ljudi, s katerimi živimo. Uporabil bom neštetokrat izgovorjen rek: »Sprememba je edina stalnica!«. Torej naučiti se bomo morali živeti v dinamičnem okolju. Vsako dinamično okolje pa pomeni, da moramo sami ostati stabilni. Pa ne stabilni v smislu »ostati trden« kakor kamen-kost, kot smo se igrali igrice v zgodnjem otroštvu, temveč pomeni ves čas iskati ravnovesje v sebi, da smo stabilni na spreminjajoče se okolje. To sedaj ne pomeni, da bo vodstvo moralo delati še več na razvoju kadra, temveč se bo moralo generalno spremeniti gledanje na zaposlovanje in na odnos do samega sebe.

S tem, ko podjetje zaposluje s statusom za nedoločen čas, si res zagotovi neko stabilnost, a hkrati v ljudeh »ubije« kreativnost in življenje. Ljudje se umestijo v določene tirnice in po tej rutini živijo desetletja. Rutina pa je največja vzpodbudnica krize. Hkrati pa se bodo morali ljudje vedno bolj zavedati samega sebe in svoje vrednosti ter biti ves čas aktivni, da ne »zaspijo« v življenju.

Kaj v resnici to sedaj pomeni?

Podjetja postajajo neke vrste »banke«, z različnimi vrstami kapitalom. In vsi se bomo morali začeti zavedati, da ta kapital, denar, znanje ... druge materialne dobrine kupujemo od različnih podjetij. Torej podjetje od zaposlenega »kupi« njegove sposobnosti, on pa od nje kapital, ki ga potrebuje. Zato je pomembno, da se ljudje začnejo zavedati, da niso nenadomestljivi, a hkrati se bo moral sistem nagrajevanja oz. se bodo morala plačila v podjetjih spremeniti. Seveda bo vse spremembe morala omogočiti tudi država oz. sistem, ki bo tudi sama v popolnosti morala spremeniti sistem dela. Torej gre za drugačno gledanje na zaposlene in ne več zaposlovanje za nedoločen čas. Pomembno pri vsem tem pa je to, da se moramo zavedati, da

prihajamo v digitalno družbo in bodo podjetja imela vedno manj zaposlenih ljudi. To ne pomeni, da bo sedaj posledično več nezaposlenih, pomeni pa to, da bo vedno več samozaposlenih, ki bodo delali točno tisto, kar jih veseli in tako se bo kvaliteta življenja počasi začela spreminjati.

Če bomo hoteli sprejeti nova pravila in se ne zanašati samo na državo, bomo ljudje pri sebi morali narediti zelo veliko. Predvsem bomo mogli sebe postaviti na prvo mesto in si bomo na prvo mesto mogli začeti postavljati osebne cilje ter dajati poslovne oz. statusne cilje šele na drugo mesto. To zagotovo ne bo enostavno, če smo nekaj stoletij živeli tako. Je pa nujno, če ne želimo biti še večji ujetniki.

Delo na sebi

Delo na sebi si ne predstavljajo samo kot ukvarjanje s športom, branje knjig, duhovne delavnice, temveč gre za celostni pristop in stremljenje k ravnovesju.

Prvi korak: DELO NA TELESU (hrana, gibanje)

Osrednji organ celotnega dogajanja so naši možgani. Možgani potrebujejo dovolj kisika in dovolj sveže krvi. Večja je obremenitev, večji porabniki so. In če telo ni dovolj vzdrževano, možganom ne more zagotavljati dovolj kakovostnega kisika in krvi. V takšnem primeru možgani telesu dajo informacijo, naj se upočasni in naenkrat postanemo utrujeni in lenobni ... Možgani bodo poskrbeli, da bodo imeli vedno dovolj, tudi če bodo zato trpeli ostali organi in telesne funkcije.

Osebna transformacija je čustveno naporen proces, zato je pomembno, da je telo dovolj močno, da zdržimo te napore.

Zato sta tako pomembni redna in kakovostna telesna dejavnost ter kakovostna prehrana, da dejavnosti, ki si jih izbiramo, lahko suvereno prenašamo.

A delo na telesu je samo četrtnina vsega.

Drugi korak: INTELEKT

Druga četrtnina je naš intelekt, torej ponovno naši možgani. Ker se večino dneva ukvarjamo z določeno težavo ali z enakimi vrstami težav, možgani postanejo "neuravnovešeni". Treba jim je dati protiutež. Zato je v drugi polovici dneva smiselno uvesti kakšno miselno vajo, morda videoigrico ali branje knjig oz. študij s popolnoma dru-

gega področja, reševanje križank in miselnih izzivov ... Karkoli, a zagotovo ne gledanje televizije. Občasno lahko pogledamo kakšne kreativne vsebine ali obvestila za tekoče življenje, vse drugo pa odsvetujem.

Tako, pa smo na polovici. Počasi vzpostavljamo ravnovesje na vseh ravneh.

Tretji korak: ČUSTVA

Na tretjem mestu so naša čustva. Ne govorim o ljubezni, romantiki, umetnosti ... To je v resnici zabava. Povedati hočem, da začnimo raziskovati, kje se zabavamo. Predvsem opazujemo, pri čem se z vsakdanjim delovanjem zabavamo oz. v čem najdemo sproščenost in igrivost. Skratka – da uživamo.

Četrty korak: DUŠA

Za konec nam ostane naša duša. To je v resnici umiritev oz. odmik, kjer se osredotočimo na samega sebe. Nekateri to vzamejo kot molitev, drugi meditacijo, tretji pivo po službi, četrti sprehod v naravi ... Skratka, gre za čas, ko smo lahko popolnoma sami in se lahko osredotočamo na svoje misli.

Vzpostavitev notranjega miru

Če se s temi štirimi komponentami začnemo ukvarjati vzporedno, bomo naredili korak k vzpostavitvi notranjega miru. Če se ukvarjamo samo z eno ali dvema ... ne bomo naredili velikega napredka, saj bomo rušili druge komponente. Tako se bomo še bolj vrteli v krogu in vedno težje nam bo ... Če ponazorim s primerom: če se bomo ukvarjali samo s športom, bomo na koncu tekli maraton ali še dlje (oziroma bomo stalno potrebovali še večje napore), a miru ne bomo nikoli vzpostavili.

V razponu desetih dneh morajo biti vse dejavnosti enakomerno zadovoljene s približno enako intenziteto.

“Kje pa imamo čas za vse to?” boste morda dejali. Imamo čas. A da ne ustvarimo panike in zmede, je pomembno, da spremembe in delo na sebi začnete uvajati počasi, in sicer v okviru tega, kar že opravljate. Predvsem pa se zavedajte, da boste počasneje in s strpnostjo veliko prej na cilju, kot če iščete bližnjice.

Ko vzpostavite ravnovesje in na vsakem področju najdete svojo zadovoljitev, še ne pomeni, da je proces končan. Sedaj se namreč šele zares začne.

S tem, ko pri vseh teh komponentah začnemo spoznavati, kaj nam je všeč, se naenkrat začnemo zabavati in smo vedno bolj osredotočeni nase. Naenkrat nas ne zanima več zunanji svet, temveč bolj naš notranji. Tako na neki način naredimo ograjo pred vsemi dosedanjimi negativnimi vplivi, saj jih preprosto ne vidimo več. Tako se spontano nehamo ukvarjati z negativnimi stvarmi. Ukvarjamo se samo še s svojo energijo.

Tako smo stopili na pot notranjega miru. Ta mir je treba neprestano vzdrževati. Kako? Tako, da pri vsakdanjih opravilih uživate. Sčasoma ne boste več počeli ničesar takšnega, kar vam ni v užitek.

S preprostimi vajami do ključnih odgovorov

Da bo pot do tega lažja, vam v začetku priporočam naslednjo vajo. Na telefonu si nastavite tri alarme v istem dnevu ob različnih urah. Ko alarm zazvoni, se vprašajte: “KDO SEM?” in “KAJ ČUTIM?” Ne iščite odgovorov. Samo vprašajte se. To ponavljajte ves čas procesa, vse dokler pri iskanju aktivnosti ne začutite prve strasti. Odgovori na ti dve vprašanji bodo začeli prihajati sami, povsem spontano, in ko jih boste najmanj pričakovali (vsaj tri tedne, vsak dan). Zato se sploh ne trudite, da bi jih našli. Naj se zgodi lahko in samo po sebi.

S to vajo pravzaprav obujate pozabljena čustva, ki so vam jih zatrli v zgodnjem otroštvu.

Hkrati dodajte naslednjo vajo: **sestanke s samim sabo**. Vsako jutro se vprašajte, kako se želite počutiti konec dneva. Če počutje ob koncu dneva ne bo takšno, imejte sestanek s samim sabo. Na sestanku analizirajte celoten dan in videli boste, katere dejavnosti so vam to preprečile. To pomeni, da vam te dejavnosti jemljejo energijo. Začnite jih spreminjati ali odstranjevati.

S to vajo ste hkrati osredotočeni na samo en dan. Ozavežite začetek in konec dneva. Tako dan aktivno začnete in zavestno končate. Začnete živeti za vsak dan posebej.

S takšnim načinom vzpostavitve ravnovesja nam v življenju odpade veliko nepotrebnih stvari, tudi tistih, za katere smo mislili, da jih potrebujemo za uspeh. Vendar hitro ugotovimo, da so naša ovira do sreče.

Sedem naravnih faz do spremembe

Ob opazovanju naravnih pojavov v laboratoriju (najprej kot dijak metalurgije in nato kot študent fizike) sem videl, kako se vedno zgodi sedem faz; ko element spremeni strukturo ali energija dobi višjo frekvenco, korak nazaj ni več mogoč. Torej ne moremo več vzpostaviti prvotne strukture materiala oz. energiji vrniti nižjo frekvenco. Temu smo pri moderni fiziki (kvantni fiziki) rekli kvantni skok.

Ko sem zaključil študij realitetne terapije in bil sredi študija transakcijske analize, sem še podrobneje spoznaval delovanje človekove zavesti in podzavesti, torej človekovo psihologijo. Zelo hitro mi je postalo jasno, da moraš, če želiš spremeniti navado, sprejeti neko trdno odločitev in si ne smeš več premisliti. Vendar, kako to doseči? Čeprav sem bil že nekaj let obkrožen s psihologijo, sem še vedno razmišljal kot tehnik. In tehnik vedno išče končne rešitve, obstajati so morali neki postopki in jasni parametri. A teh nisem nikjer zasledil. Da, naučili so nas jasno določenega sistema, kako kot psihoterapevt vodiš pogovor, toda to je temeljilo na razvijanju lastnih izkušenj. Psihoterapija je

ustvarjanje odnosa in zdravljenje z odnosom. A razmišljal sem: da se psihoterapevt ne izgubi, bi potreboval neki zemljevid.

Tako so moji možgani za psihoterapijo sami začeli iskati tehnično rešitev, kako človek sprejme odločitev in s tem izvede korenito spremembo.

Ker sem imel že nekaj prakse s skoraj petsto klienti, sem pobrskal po zapiskih, da sem proučil, kako se je njihovo vedenje spreminjalo. Opazoval sem tudi nove kliente, po kakšni metodi jih peljem, kaj se z njimi dogaja, koliko časa potrebujejo za spremembe ... Spoznal sem, da je nekatere stvari mogoče zelo jasno definirati (tehnično). V resnici je za pogovorom med klientom in psihoterapevtom visoka matematika, a se tega sploh ne zavedamo.

Tako sem izbrskal tistih sedem faz transformacije v naravi in jih prenesel v psihoterapijo. Ugotavljam sem začel, da se podobno, kot so se obnašali material/element ali energija v posamezni fazi, vedejo tudi klienti. Njihove faze in vedenje so zelo podobni. Ko sem jih pripeljal do konca postopka spremembe in transformacije (prešli so v novo stanje), so postali drugačni – kot da prejšnjega stanja nikoli ni bilo. V resnici niso mogli verjeti, da so nekoč sploh imeli to težavo. Prav tako ni bilo več mogoče, da bi se vrnil v preteklo stanje.

V notranjem razvoju imenujemo kvantni skok tisti trenutek, ko pri sebi opazimo globinski in dokončni premik v občutenju in vedenju. Potem dojamemo, da se je nekaj spremenilo za vedno.

Zunanji opazovalec bi pravzaprav lahko rekel, da so ti klienti zgolj sprejeli odločitev. A prav sprejemanje odločitev je za človeško življenje izjemnega pomena. Vsak dan sprejmemo 35.000 odločitev. To pomeni, da gremo 35.000-krat na dan skozi teh sedem faz, pa se jih sploh ne zavedamo.

Občasno se zgodi, da kakšnega izmed sedmih faz ne izpeljemo in tako obtičimo na mestu. Takrat imamo občutek, da se vrtimo v krogu, kar lahko traja leta. Prav tukaj je dobrodošel psihoterapevt, da nas popelje iz tega začaranega kroga.

Tako sem na podlagi vseh opazovanj in dobrega poznavanja naravnih pojavov oblikoval metodo, ki sem jo poimenoval **Sirius Personal Transformation**.

Prvi tri faze so namenjeni analizi.

A da nekaj lahko analiziramo, moramo pred tem pospraviti stvari, kar smo videli v eni od zgodb v tej knjigi. Toda to je le prva faza. Ko stvari pospravimo, vidimo, kje smo in kaj je tisto, kar sploh potrebujemo.

Nato v drugi fazi odstranimo vse tisto, kar ni naše oz. za kar mislimo, da ne sodi več k nam. V življenju to čutimo kot odrešitev, olajšanje, občutek imamo, da smo doživeli razsvetljenje. V resnici smo samo naredili prostor, da smo dobili svežo energijo. Če v tej fazi hitro ne naredimo ko-

rakov naprej, bomo dobili še hujša bremena, kot smo jih imeli do takrat.

Zato moramo v tretji fazi razmisliti, kaj nas je pripeljalo do sem in kaj si želimo, s čim sedaj zapolniti ta prazen prostor, lahko pa da nam je že ta prazen prostor dovolj. Zato moramo vse preostale stvari razporediti tako, da imamo občutek, da smo v ravnovesju.

Vendar občutki navdušenja začenjajo izginjati in začne se občutek tesnobe ... Začnemo razmišljati, koliko časa, energije, denarja ... smo izgubili ... Ob tem izrečemo, *kam sem gledal do sedaj, bil sem slep* ... in podobna obžalovanja.

Zato se ne smemo ustaviti pri tretji fazi, kjer tudi zaključimo z analizo ...

V četrti fazi določimo nov cilj.

Kam želimo naprej, vendar na osnovi novih občutkov in novih spoznanj o sebi. Tukaj je še vedno prisotna tesnoba, slaba vest, da bomo sedaj nekoga izdali, ker moramo naprej. Zato je potrebna intenzivna telesna dejavnost, da telo in možgani dobijo dovolj kisika, da gremo lažje skozi vse psihološke napore. Čeprav si počasi nastavljamo novo pot, je energija starih navad še vedno zelo močno prisotna in nas kar vleče nazaj, zato moramo imeti dobro fizično kondicijo, da vse te glasove lahko premagamo.

V peti fazi se intenzivno srečujemo z opuščanjem starih navad.

Tukaj po navadi menjamo družbo ... Skoraj vse, kar nas ovira pri izražanju lastne volje. Odvisno je seveda, kakšno stopnjo transformacije izvajamo in na katerem področju. Čeprav morda lahko izvajamo majhno spremembo, kot je odvajanje od kajenja, s tem rešujemo še 100 drugih podzavestnih zastojev. Peta faza je najbolj intenzivna, vendar v sebi že čutimo olajšanje, čeprav imamo občutek, da je okoli nas vihar.

V šesti fazi postavljamo novo pot.

V šesti fazi rečemo, da *po vsakem dežju posije sonce*, saj si začnemo nastavljati pot do zelenih občutkov. Tu so *klici* iz preteklosti še komaj slišni. Torej na neki način že hodimo po novi poti.

Sedma faza – nova pot.

V zadnji fazi novo pot že skoraj v celoti vpeljemo v naše celovito življenje, kjer nimamo več občutka, da smo kaj spremenili, čeprav nam okolica govori, kako smo drugačni. Teh sprememb sami velikokrat ne opazimo, ker smo znotraj dogajanja, okolica pa vidi veliko spremembo. Sami čutimo spremembe veliko prej, ko pa se v zadnji fazi že popolnoma umirimo, pravzaprav ne vemo več, za kaj je šlo, čeprav je bilo to še včeraj.

Enak postopek transformacije je razvit tudi za podjetja,

poimenoval sem ga Sirius Business Transformation, vendar je pogoj, da je izvajalec postopka sam predhodno že opravil osebno transformacijo.

ZAKLJUČEK

Če bomo vzeli "krizo", kot nek naravni proces in bomo sami delali po principu narave, v bistvu ne bomo nikoli doživeli krize. V ta namen bomo morali dodobra spoznati naravo in sami sebe. Vse to pa je že združeno v metodologiji Dinamični model vodenja, čigar avtor je zaradi tega dela predlagan za Nobelovo nagrado za Ekonomijo 2021.

LITERATURA:

1. Dinamični model vodenja, 2017, M. Krajnc
2. Dinamični model vodenja podjetij, 2019, M. Krajnc
3. Dinamični model vodenja lokalnih upravnih sistemov, 2019, M. Krajnc
4. Med reči in narediti je vmes ocean, 2012, M. Krajnc
5. Mi uspešni, Mi srečni, 2020, M. Krajnc

*Če želimo doseči velike stvari, ne smemo le delovati,
ampak tudi sanjati, ne le načrtovati, ampak tudi verjeti.
(Anatole France)*

SKOZI KRIZO Z AGILNIM SISTEMOM VODENJA

Jana Kolenc Muženič, univ. dipl. kem.

*SIQ Ljubljana, Slovenski institut za kakovost in meroslovje
jana.kolenc@siq.si*

Človek je spontano naravnan, da stremi k napredku, k boljšemu, k ravnotežju, k harmoniji. In čeprav so krize del življenja, nas vedno ujamejo nepripravljene ter zamajajo ali vsaj poskusijo zamajati naše temelje. Sicer ne bi bile krize. Nanje vsak reagira drugače: s strahom, paniko, raziskovanjem, analiziranjem, razumevanjem, negiranjem, vero, begom, uporništvom itn. Nagonsko najprej pomislimo nase in svoje bližnje, s časom pa ta okvir začnemo presagati in si zastavljati širša vprašanja: »Kaj lahko storim, da nam bo bolje?«, »Kaj lahko skupaj storimo, da nam bo vsem bolje?«. Prepoznamo izziv. Novo izkušnjo. Priložnost, da se nekaj novega naučimo. In tako se trenutek nestabilnosti vrne na začetek k naši spontani želji po pozitivnem. Kako hiter bo ta preskok, je odvisno od tega, kako trdni so naši temelji in kako celostna je osebnost, ki smo jih do tu že izoblikovali. S tem ni mišljena togost, ampak nasprotno – agilnost, prilagodljivost ob ohranjanju lastne identitete in poslanstva. Za korak naprej.

Pogled je enak ne glede na to ali izhajamo iz posameznika ali organizacije, saj ima nenazadnje vsaka organizacija prav tako svojo osebnost, razvojno stopnjo in kulturo.

Leto 2020 je s pandemijo koronavirusa s krizo zaznamovalo cel svet in prav vse branže. V nebo vpijoča izolacija, poplava informacij, novi načini dela, prazne ulice in trgovske police, pa tudi glasba z balkonov so prizori, ki jih ne bomo pozabili. V javnosti je z vidika obremenitev in požrtvovalnosti razumljivo najbolj izstopalo zdravstvo, vendar pa se je v resnici za svoj obstoj morala boriti prav vsaka organizacija.

Ena takih je bila tudi prehrabena industrija. Prekinitve si nikakor ni mogla privoščiti glede na to, da sodi hrana med osnovne človekove potrebe in bi tovrstni izpad pomenil krizo še večjih razsežnosti. Izpad povpraševanja tu ni bil težava, kako izdelke zagotoviti pa velika.

Kakovost in varnost živil v prehrabeni industriji razvitega sveta temelji na posameznih specifičnih pravilih (glede higiene, obvladovanja tveganj, postopkov, zapisov ipd.) kot seveda tudi systemskega obvladovanja. Ta pravila, uvedena tudi s pomočjo standardov kakovosti, so dala pomembno osnovo k urejenosti in ohranjanju zaupanja tudi v teh časih, še posebej, ker je varnost živil brezpogojna. Tisto, kar se je izkazalo za posebej ranljivo, pa je bila šibkost dobavne verige. Globalizacija je namreč na podro-

čju živil v zadnjih desetletjih korenito oblikovala razmere, kar je povzročilo tudi svojevrstno odvisnost. Hipen izpad neke sestavine ali embalažnega materiala je kljub vsesplošnim velikim čustvenim nabojem zahteval jasno razmišljanje, razumevanje, hitro prilagoditev, morda preoblikovanje izdelka in nove načine dela.

Če je bilo še pred kratkim marsikaj samoumevno in smo se lahko ukvarjali s »podrobnostmi«, kot npr. trendi spreminjenih prehranskih in nakupovalnih navad, osveščenostjo potrošnika, novimi zahtevami standardov ali zakonodaje, široko ponudbo ipd., temu kar naenkrat ni bilo več tako. Kako zaščititi zaposlene, da ostanejo zdravi in organizacija lahko obratuje, kako zagotoviti surovine in potrebne materiale, kako spremeniti navade v distribuciji, ki so temeljile na »just in time/ob pravem času«, a ne »just in case/za vsak slučaj«, kako ob navadi na nekakšno »rutino« doseči delovanje v popolnoma negotovih razmerah, kako se soočiti z obilico vsakodnevnih korenitih sprememb itn. ...?

Agilni sistem vodenja zna poskrbeti za **zaposlene**. Zaveda se pomembnosti in vpliva prav vsakega. Zna ga podpreti, mu pomagati in ga razumeti. Ščiti ga, da se počuti varno. Zna ustvariti in ohraniti dobro vzdušje. Vzame si čas, javno pohvali in se iskreno zahvali. Ničesar ne prepušča naključju in tako ustvari okolje vrednot, spoštovanja in povezanosti, kar se na drugi strani odrazi v veliki pripadnosti ter povsem predanemu delu za skupno dobro.

Agilni sistem vodenja zna sam sprejeti odločitve, ko podpora s strani **pristojnih institucij** ni na voljo. To je mogoče le takrat, ko do potankosti pozna in obvladuje vse ključne vplive na organizacijo (npr. lastnosti dejavnosti, specifične izdelke, ranljivost procesov, pričakovanja deležnikov, dogajanje v okolju ipd.), ve, kaj želi, zna predvideti posledice in končno odločitev izbere uravnoteženo.

Agilni sistem vodenja ni odvisen od enega **dobavitelja**. Izbira različne vire (z vidika lokacije in ponudnika), ki jim povsem zaupa. Ima detajlne informacije o zahtevah in planih, ve, kateri so ključni materiali ter ima več načrtov ukrepanja v različnih situacijah. Če je potrebno, sme uporabiti več sredstev ali kupiti določeno količino na zalogo. Ne zanemari mehanizmov za identifikacijo morebitnih napak in se zna prilagoditi tudi na spremenjeni način dela (npr. online potrjevanje). Gradi partnerske odnose skozi

čas, ki temeljijo na skupnih vrednotah in vzajemni koristi.

Agilni sistem vodenja je hvaležen **potrošniku**. Ima mehanizme, s pomočjo katerih lahko takoj zazna njegovo zadovoljstvo, pričakovanja in spremembe. V tem obdobju so npr. ljudje več jedli doma kot običajno, sami pripravljali hrano in tako potrebovali več enokomponentnih sestavin kot že pripravljene hrane.

Agilni sistem vodenja **spremembe obvladuje** hitro, vendar še vedno kontrolirano in varno. Večjo robustnost sistema kot uspe zgraditi skozi čas, manj velikim težavam je običajno v izrednih razmerah izpostavljen. Dobro definirani postopki in pristopi, jasne odgovornosti, usposobljenost in komunikacija so tisti, ki bodo skrajšali odzivni čas. Spremembe, katerim se mora prilagoditi, sistema ne zamajajo, ampak ga zgolj dopolnijo. Najde npr. možnost, da izdelke donira v dobrodelne namene (namesto uniči), izkoristi IKT zmožnosti tudi za servisiranje opreme ali ob pomanjkanju surovine prilagodi recepturo (če to ne vpliva na izkušnjo kupca).

Agilni sistem vodenja potrebuje agilno **vodstvo**. Vsaka izredna situacija predstavlja pomemben preskus sposobnosti hitrega prilagajanja organizacije, vodstva in timov. Poleg systemskega ogrožja, ki vključuje srednje-dolgoročni pogled, so krajši jutranji sestanki lahko dobra praksa za tekočo problematiko, postavljanje prioritet, identifikacijo težav, pa tudi skupno zadovoljstvo ob dosežkih. Prav sposobnost drugega načina razmišljanja, delovanja, 'tukaj in zdaj' ter tudi intuicije, bodo vso energijo usmerile v učinkovito reševanje preprek.

Agilni sistem vodenja skrbi za **digitalizacijo** poslovanja. Oddaljeno delo in nadzor sta tako olajšana in neovirana iz katerekoli lokacije. Seveda to pomeni tudi digitalizacijo linij, saj ob starih strojih in ročno izpolnjenih obrazcih, sicer ne gre. In prehrabena industrija žal še ni na tem nivoju.

Agilni sistem vodenja sposobnost svojega delovanja tudi v krizi preverja s **presojami**. Čeprav so informacije pridobljene s pomočjo IKT tehnologij, je namreč potrjevanje skladnosti še vedno lahko dovolj uspešno. Prav uporaba teh tehnologij bo v prihodnje nedvomno ponudila veliko novih rešitev s še večjo učinkovitostjo. Organizacije imajo običajno definiran tim za ukrepanje v kriznih razmerah ali v primeru umika in odpoklica, vendar bi kazalo notranje presoje dopolniti tudi z vajo agilnosti poslovanja.

Učinkovitost ukrepov in zelo nizko število certificiranih organizacij, ki so se soočila s težavami v času pandemije koronavirusa, lahko potrdimo tudi v okviru certifikacijske hiše SIQ Ljubljana. Certificirani sistemi delujejo preventivno, so bolj urejeni, se skozi čas konstantno nadgrajujejo in so zato boljše pripravljeni.

Vpeljava skupnih standardov na globalnem nivoju ostaja tukaj pomembna priložnost za naprej. Različne kulture in s tem povezano dožemanje tveganj, higiena ter razlike v splošnem rokovanju z živili, namreč potrebujejo enotne kriterije za tista področja, ki so res tehtna.

Agilni sistem vodenja v času krize sicer znižuje nepotrebne **stroške**, vendar obenem ne pozabi na tista investiranja, ki bodo predstavljala pomemben razvoj ali konkurenčno prednost jutri.

Agilni sistem vodenja daje **izobraževanju** velik pomen. Samo tako ohranja usposobljen in strokoven kader, pa čeprav podajanje v celoti prilagodi izvajanju s pomočjo IKT tehnologij.

In nenazadnje se agilni sistem vodenja tudi sam mora ves čas učiti iz izkušenj.

Če povzamemo:

Moč tima je ključna. Imejmo rutino in rituale.

Osredotočajmo se na bistveno in ne postransko.

Ne popuščajmo pri pomembnem.

Gradimo zaupanje.

Delimo izkušnje. Vsi imamo namreč enake probleme.

Bodimo pripravljeni.

Učimo se iz izkušenj.

Ohranimo dobre prakse iz težkega obdobja.

Pravočasno definirajmo načine komuniciranja.

Poiščimo nove priložnosti. Iz svojih prednosti.

Vprašajmo se, kaj lahko naredimo za druge?

Posvetimo se trajnostnemu razvoju.

Če moramo spremeniti, ne odlašajmo.

Tudi presoja z oddaljene lokacije je lahko dovolj učinkovita.

Kot voditelji ne pozabimo na EQ.

In - bodimo agilni. Bodimo hitro prilagodljivi.

VIRI:

Food Sure – Lessons from Covid

IMETNIKI VELJAVNIH CERTIFIKATOV V POMURJU – 2020

Zap. št.	Organizacija	Standard	Certifikacijski organ
1.	Arcont d.d., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
2.	Arcont IP d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
3.	Artex d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
4.	ATRIUM-NOVI INTERIERJI, d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
5.	Avtobusni promet Murska Sobota d.d., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
6.	Codex d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
7.	Cleangrad d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SGS
	Cleangrad d.o.o., Ljutomer	SCC	TÜV AUSTRIA
	Cleangrad d.o.o., Ljutomer	SIST EN 1090-1:2009/ A1:2012	Q TECNA
8.	Daihen varstroj d.d., Lendava	ISO 9001:2015	BV
9.	Dom starejših LENDAVA	E-QALIN:2011	BV
10.	E+ PROJEKT d.o.o., Šratovci	ISO 9001:2015	BV
	E+ PROJEKT d.o.o., Šratovci	ISO 14001:2015	BV
11.	Elektromaterial IPO d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
12.	Elektromaterial Lendava d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
13.	Elrad International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	SIQ
	Elrad International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 14001:2015	SIQ
	Elrad International d.o.o., Gornja Radgona	ISO 45001:2018	SIQ
	Elrad International d.o.o., Gornja Radgona	IQNet SR 10:2015	SIQ
14.	GeoEnergetika d.o.o., Nemčavci	ISO 9001:2015	BV
15.	Gorički Raj d.o.o.	IFS Global Markets Food V2	BV
16.	LEK Veterina d.o.o., Beltinci	FAMI-QS version 6	BV
17.	LINOX SOLUTION d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	SIQ
18.	Makoter d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
19.	MB-95 Krog d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
20.	Medicop d.o.o., Murska Sobota	MDD 93/42	TÜV SÜD Germany
	Medicop d.o.o., Murska Sobota	ISO 13485	TÜV SÜD Germany
21.	Megras d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
22.	Mikrobit senzorika d.o.o.	ISO 9001:2015	BV
23.	Mikro Medica d.o.o., Puconci	ISO 9001:2015	SIQ
24.	Miniplast d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
25.	Mlinopek d.d., Murska Sobota	IFS Global Markets Food V2	BV

Zap. št.	Organizacija	Standard	Certifikacijski organ
26.	Nafta Strojna d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
	Nafta Strojna d.o.o., Lendava	OHSAS 18001:2007	BV
27.	Novak E92 d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	BV
28.	Panvita Agromerur d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	Panvita Agromerur d.o.o., Murska Sobota	IFS Food version 6.1	BV
29.	Panvita Kmetijstvo, Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
30.	Panvita MIR d.d., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
	Panvita MIR d.d., Gornja Radgona	IFS Food version 6.1	BV
31.	Panvita Prašičereja, Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
32.	Panvita PRM d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
33.	Petrol Geo d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
34.	Planika Turnišče d.o.o., Turnišče	ISO 9001:2015	SIQ
	Planika Turnišče d.o.o., Turnišče	ISO 14001:2015	SIQ
35.	Pomgrad-CP d.d., Beltinci	ISO 9001:2015	BV
36.	Pomgrad d.d., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	Pomgrad d.d., Murska Sobota	ISO 14001:2015	BV
	Pomgrad d.d., Murska Sobota	ISO 45001:2018	BV
37.	Pomurske lekarne, Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Pomurske lekarne, Murska Sobota	ISO 45001:2018	SIQ
38.	Pomurske mlekarne d.d., Murska Sobota	IFS Food version 6.1	BV
	Pomurske mlekarne d.d., Murska Sobota	FSSC 22K	BV
39.	Pomurski Tehnološki Park d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
40.	Proconi d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	Proconi d.o.o., Murska Sobota	IFS Food version 6.1	BV
	Proconi d.o.o., Murska Sobota	MSC-ASC Coc	BV
41.	Purlen d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
42.	Radenska d.d., Radenci	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
	Radenska d.d., Radenci	ISO 14001:2015	TÜV SÜD
	Radenska d.d., Radenci	IFS Food version 6.1	TÜV SÜD
43.	Radgonske gorice d.o.o., Gornja Radgona	IFS Global Markets Food V2	BV
44.	Reflex d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
45.	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	TÜV SÜD
	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	ISO 14001:2015	TÜV SÜD
	Rosenbauer d.o.o., Gornja Radgona	BS OHSAS 18001:2007	TÜV SÜD

Zap. št.	Organizacija	Standard	Certifikacijski organ
46	Roto d.o.o., Černelavci	ISO 9001:2015	BV
	Roto d.o.o., Černelavci	ISO 14001:2015	BV
47	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	ISO 14001:2015	SIQ
	Saubermacher Komunala d.o.o., Murska Sobota	BS OHSAS 18001:2007	SIQ
48	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	SIQ
	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 14001:2015	SIQ
	Saubermacher Slovenija d.o.o., Murska Sobota	ISO 45001:2018	SIQ
49	Sava Turizem d.d., Destinacija Terme 3000, Moravske Toplice	ISO 9001:2015	SIQ
50	Sava Turizem d.d., Destinacija Zdravilišče Radenci	ISO 9001:2015	SIQ
51	Sava Turizem d.d., Destinacija Terme Banovci	ISO 9001:2015	SIQ
52	Sava Turizem d.d., Destinacija Terme Ptuj	ISO 9001:2015	SIQ
53	SEMS d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
54	Slavič Marko, Križevci pri Ljutomeru	IFS Global Markets Food V2	BV
55	SLIKOPLAST Čeh d.o.o., Ljutomer	ISO 9001:2015	SIQ
56	Splošna bolnišnica Murska Sobota	ISO 9001:2015	QS Zürich AG
	Splošna bolnišnica Murska Sobota	EN 15224:2015	AACI Healthcare
	Splošna bolnišnica Murska Sobota	AACI International Accreditation Standards for Healthcare Organisations	AACI Healthcare
57	Šeruga VAC d.o.o., Mačkovci	ISO 9001:2015	SIQ
	Šeruga VAC d.o.o., Mačkovci	ISO 22000:2005	SIQ
58	TOKAM d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	BV
59	V.I.A.d.o.o., Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
60	Valentina Šeruga Lazarovski s.p., Prosenjakovci	IFS Global Markets Food V2	BV
61	VAR d.o.o., Gornja Radgona	IATF 16949:2016	Quality Austria
	VAR d.o.o., Gornja Radgona	ISO 9001:2015	SIQ
62	VDC Murska Sobota	E-QALIN: 2011	BV
63	VIRS d.o.o., Lendava	ISO 9001:2015	BV
64	Vrtec Beltinci	Model KzP:2016	SIQ
65	Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona	Model KzP:2016	SIQ
66	Zdravstveni dom Ljutomer, Ljutomer	ISO 9001:2015	BV
67	Zdravstveni dom Murska Sobota, Murska Sobota	ISO 9001:2015	BV
	Zdravstveni dom Murska Sobota, Murska Sobota	EN 15224:2012	BV

Pomen oznak:

Oznaka	Naziv
BV	Bureau Veritas
SIQ	Slovenski institut za kakovost in meroslovje
TÜV SÜD	TÜV SÜD Management Service GmbH
ISO	International Organization for Standardization – Mednarodna organizacija za standardizacijo; tudi oznaka standardov, ki jih izdaja ta mednarodna organizacija
QS	Quality Service Zürich AG
AACI	American Accreditation Commission International
SGS	Société Générale de Surveillance SA
Q TECNA	Institut za zagotavljanje in kontrolo kakovosti d.o.o.

Standard	Naziv
ISO 9001	Sistem vodenja kakovosti
ISO 13485	Medicinski pripomočki – Sistemi vodenja kakovosti
ISO 14001	Sistem ravnanja z okoljem
ISO 22000	Sistem vodenja varnosti živil
ISO 45001	Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu
IATF 16949	Sistem vodenja kakovosti v avtomobilski industriji
BS OHSAS 18001	SistemI vodenja varnosti in zdravja pri delu
SCC**	Sicherheit Certifikat Contraktoren -certifikat s področja varstva pri delu, zdravja zaposlenih in okolja
SIST EN 1090-1:2009/A1:2012	Certifikat o kontroli proizvodnje
E-Qalin	Model upravljanja s kakovostjo v domovih za starejše, varstveno delovnih centrih in socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, izvajalci pomoči na domu in na centrih za socialno delo
ISCC EU	Sistem za certificiranje biomase in bioenergije
FAMI-QS	Sistem kakovosti v proizvodnji krme
FSSC 22K	Certificiranje sistema varnosti hrane
HACCP CAC/RCP 1-1969:2003 –	Sistem zagotavljanja varnosti živil (Hazard Analysis Critical Control Points)
IFS	Mednarodni živilski standard (International Food Standard)
MSC-ASC Coc	Certificiranje ribištva in predelave rib
MDD 93/42	Direktiva o medicinskih pripomočkih
Model KzP	Model kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja
EN 15224:2012	Zdravstvene storitve – Sistemi vodenja kakovosti
IQNet SR 10	Sistem vodenja družbene odgovornosti

Vir: Slovenski institut za kakovost in meroslovje, Bureau Veritas, TÜV SÜD Sava d.o.o., spletne strani

ARCONT

PODJETJE S
POZITIVNO ENERGIJO

UDOBJE & TRENDI BIVANJA

BIVALNI OBJEKTI, OKNA IN VRATA ARCONT

Zavezani kakovosti izdelkov in zanesljivim storitvam, že 70 let. Z naravi prijaznim pristopom in s kančkom pozitivne energije ustvarjamo za vas izdelke, ki nosijo pečat udobja in sodobnih bivalnih trendov:

- modularne bivalne enote ter montažne objekte;
- PVC- in ALU-okna, vrata ter garažna vrata;
- požarna vrata in vrata za izhod v sili.

www.arcont.si // www.okna-vrata.si

Poslovni sistem ARCONT | Ljutomerska c. 29-30 | Gornja Radgona // T 080 88 31 ali (02) 56 44 100 | F 02 56 44 292 | prodaja@arcont.si

LOKALNO PREKMURSKO POMURSKO SLOVENSKO

Televizija AS
Murska Sobota

www.tv-as.net

SOBNA ANTENA

telemach

Telekom
Slovenije

PREVOZI IN STORITVE Z AVTODVIGALI * AVTOVLEKA

www. **MEGRAS** .si

CNC OBDELAVA KOVIN * RAZREZ Z VODNIM CURKOM

Noršinska ul. 25, 9000 M. Sobota, Slovenija

T:00386 2 5300 670, F:00386 2 5300 671, E: megras@siol.net

**VRTINE ZA
TOPLOTNE ČRPALKE
NAMAKALNE IN PONIKOVALNE
SISTEME**

WWW.GEO-VRTINA.SI

OBRтна ULICA 40, 9000 MURSKA SOBOTA

041 741 809

**VODNA DOVOLJENJA
MONITORIG**

FIRST Murska Sobota, d.o.o.
Ulica arhitekta Novaka 9
9000 Murska Sobota

TEL.: 02/521 40 50

CELOSTNA PODPORA PRI POSLOVANJU PRAVNIH SUBJEKTOV:

- računovodstvo in analize poslovanja
- davki in davčna optimizacija poslovanja
- finančne kalkulacije za pridobivanje kreditov
- prijava na razpise za subvencije ter druge projekte
- poslovna svetovanja in izobraževanja
- spremljanje vašega poslovanja v tujini

POMOČ FIZIČNIM OSEBAM PRI:

- napovedih dohodkov ustvarjenih v tujini (izogib dvojnega obdavčevanja)
- napovedih dobičkov iz kapitala in vrednostnih papirjev

E: info@first-ms.si | www.first-ms.si

AGENCIJA PIRA, Murska Sobota
Ulica arhitekta Novaka 9
9000 Murska Sobota

Tel: 02 521 40 56
E-mail: info@pira.si
Spletna stran: www.pira.si

*Z vami od ideje do
zahtevka!*

*Prenos znanja z
vrhunskimi predavatelji iz
prakse in intenzivnim
delom v manjših
skupinah!*

ZA PRAVNE OSEBE IZVAJAMO STORITVE:

- Priprava dokumentacije na različne razpise za pridobitev subvencij in/ali ugodnih kreditov.
- Priprava poslovnih načrtov in druge investicijske dokumentacije.
- Priprava dokumentov za poročanje in oddaja zahtevkov v sistemu e-MA.

ORGANIZIRAMO:

- Delavnice/seminarje za manjše skupine (maksimalno do 15 oseb), z vrhunskimi predavatelji iz prakse, ki predajajo praktične vsebine, direktno prenosljive v prakso.

SKUPAJ DO RAZVOJA!

Sava Hoteli Bled
Terme 3000 –
Moravske Toplice
Zdravilišče Radenci

Terme Ptuj
St. Bernardin resort
Portorož

Salinera resort Strunjan
San Simon resort Izola

HOTELS & RESORTS

www.sava-hotels-resorts.com
www.hoteli-bernardin.si

Digitalizacija skladiščnih procesov z **IPSP**lus.

Izberite zanesljivega partnerja za
prve korake na poti digitalizacije
vašega podjetja.

www.inin.si prodaja@inin.si 02 534 14 10

roto^{450s}

INOVACIJA, KI SPREMENJA TREND RAZVOJA MOTORNIH ČOLNOV

FISHING

FAMILY

RESCUE

e-POWERED

www.roto-motorboats.com

[roto450s](https://www.facebook.com/roto450s)

[roto450s](https://www.instagram.com/roto450s)

VAR d.o.o.

Panonska 23, 9250 Gornja Radgona

Tel: 02 564 89 10

Mail: info@var.si

www.var.si

Smo **izvozno usmerjeno podjetje**, ki več kot **95% prihodka realizira v avtomobilski panogi**.

Izdelki so vgrajeni predvsem v avtomobile t.i. premium razreda.

Izdelujemo **geometrijsko zahtevne serijske izdelke** iz nerjaveče in pocinkane pločevine, aluminija in ostalih kovin

(štancanje, razmaščevanje in raziglevanje, točkovno varjenje sklopov, montaža).

Specializirani smo za izdelavo **visoko kvalitetnih progresivnih orodij**, do velikosti 2.700 mm x 1.400 mm.

Orodja so izdelana tako, da zagotavljajo **veliko produktivnost** in **dolgo življenjsko dobo**.

pregradne stene in obloge

pohodni in nepohodni stropovi

vrata za čiste prostore

pohištvo in oprema

Cleangrad d.o.o. | Prešernova ul. 29 | SI-9240 Ljutomer | T: 02 585 1 600 | info@cleangrad.si | www.cleangrad.si

VIRS - INTEGRATOR ROBOTOV

**PONUJAMO INTELIGENTNE
REŠITVE**

Uresničujemo tudi najbolj nore ideje!

- Modularna robotska varilna celica RoboFlex
- Robotska laserska varilna celica LaserFlex
- Sodelujoči robot CoboFlex
- Stroji za posebne namene
- Programske rešitve
- Izobražujemo, svetujemo, servisiramo

 virs.si
 info@virs.si

DO ZDRAVNIKA, KO GA POTREBUJETE

ZAVAROVANJE ZDRAVSTVENA POLICA

Zdravstvena polica je najpopolnejše zavarovanje za zdravstvene storitve v mreži zasebnih izvajalcev, ki omogoča:

- hiter dostop do specialističnih storitev in operativnih posegov
- asistenco zavarovalnice
- obisk zdravnika na primarni ravni
- sklenitev tudi za otroke (paketa Junior in Junior Plus).

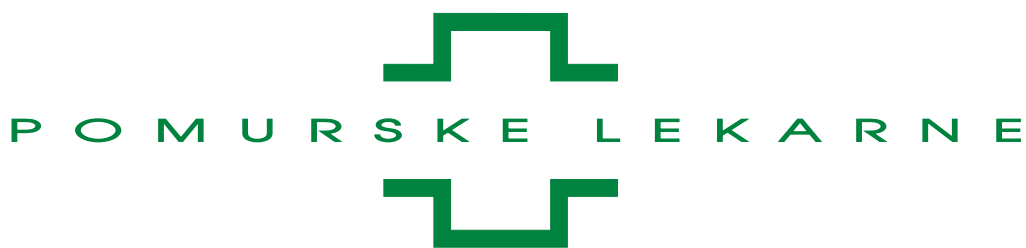
DR. POSVET

S sklenitvijo zavarovanja do pogovora z zdravnikom (24/7) na daljavo.

Obiščite nas v **poslovalnici Murska Sobota** na Slovenski ul. 48.
Za več informacij smo dosegljivi na telefonski številki (0)2 51 24 550.

www.vzajemna.si

**VARUH
ZDRAVJA**
VZAJEMNA

lepo pozdravljeni

nespečnost gripa prehlad stres minerali astma vitamini
sladkorna bolezen alergije hipertenzija
prehranska dopolnila zdravilne rastline
fitofarmaki homeopatija
zdrav življenjski slog

SPONZORJI 26. LETNE KONFERENCE SO ŠE:

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

Planika

Planika Turnišče
proizvodnja in trgovina z obutvijo, d.o.o.

Lined writing area with horizontal lines for text.

Znanje za zaupanje v certificiranje

***S certificiranjem sistemov vodenja
soustvarjamo zaupanje v varno in
odgovorno družbo.***

Urejen, pregleden in zanesljiv sistem vodenja povečuje poslovno učinkovitost in konkurenčnost organizacij. SIQ omogoča organizacijam pridobitev certifikatov po priznanih mednarodnih standardih za sisteme vodenja na področju kakovosti, okolja in energije, živil, varnosti in zdravja pri delu, družbene odgovornosti, informacijske varnosti ter medicinskih pripomočkov.

Kontakt

Ocenjevanje
sistemov vodenja

☎ (01) 4778 162

✉ urejenost@siq.si

ISO 9001

ISO 14001

EMAS

ISO 50001

ISO 45001

ISO/IEC 27001

ISO/IEC 20000

ISO 22301

ISO 13485

IATF 16949

ISO 55001

EN 15224

ISO 22000

HACCP

IFS

BRC

FSC - COC

KzP

NVO

GRI

IQNet SR - 10